

The Project Gutenberg eBook of Kuningas Henrik Neljäs I, by William Shakespeare

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kuningas Henrik Neljäs I

Author: William Shakespeare

Translator: Paavo Emil Cajander

Release date: April 28, 2012 [EBook #39557]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUNINGAS HENRIK NELJÄS I ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

KUNINGAS HENRIK NELJÄS I

Kirj.

WILLIAM SHAKESPEARE

Paavo Cajanderin suomennos ilmestyi v. 1897.

Näytelmän henkilöt.

KUNINGAS HENRIK NELJÄS.

HENRIK, Walesin prinssi, | kuninkaan pojat.

JUHANA, Lancasterin prinssi, |

Westmorelandin kreivi.

Sir WALTER BLUNT,

THOMAS PERCY, Worcesterin kreivi.

HENRIK PERCY, Northumberlandin kreivi.

HENRIK PERCY, liikanimeltä HOTSPUR, hänen poikansa.

EDMUND MORTIMER, Marchin kreivi.

SCROOP, Yorkin arkkipiispa.

ARCHIBALD, Douglaan kreivi.

OWEN GLENDOWER.

Sir RICHARD VERNON.

Sir JOHN FALSTAFF.

POINS.

GADSHILL.

PETO.

BARDOLPH.

LADY PERCY, nuoren Percyn vaimo, Mortimerin sisar.

LADY MORTIMER, Glendowerin tytär, Mortimerin vaimo.

ROUVA VILKAS, Eastcheapin ravintolan emäntä.

Loordeja, virkamiehiä, sheriffi, viinuri, passari, tallirenki,

ajureita, matkustajia ja seuralaisia.

Tapaus Englannissa.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Lontoo. Huone kuninkaan linnassa.

(Kuningas Henrik, Westmoreland, Sir Walter Blunt ja muita tulee.)

KUNINGAS HENRIK.

Mureesta kalvaana ja murtuneena,
Puhaltaa säikytetyn rauhan suomme
Ja äännähdellä uusist' otteluista,
Jotk' ennen pitkää alkaa kaukomailla.
Tään mannun nielu janoinen ei huultaan
Saa omain lasten verill' enää kasta,
Sen peltoja ei sodan veitsi viiltää,
Ei vainovarsain rautakengät sortaa
Sen kukkia. Nuo vihassilmät, jotka,
Kuin meteoorit pilvitaivahalla, —
Kaikk' yhtä maata, yhtä alkujuurta, —
Yhtyivät äsken hurjass' ottelussa
Ja veljesmurhan verilöylyssä,
Nyt käyvät sovussa ja parittaisin
Kaikk' yhtäänne, eik' enää heimolaistaan,
Maanmiestänsä ja ystävänsä vastaan.
Ei sodan terä herraans' enää vihlo
Kuin veitsi tupeton. Siis, ystävät,
Kristuksen haudalle, — jonk' olemme
Soturi nyt ja jonka pyhän ristin
Olemme ottaneet, — het' aiomme
Lähettää Englannista sotajoukon,
Jon kädet äidinkohdussa jo luotiin
Pakanan ajoon noilla pyhain mailla,
Miss' astuneet nuo siunatut on jalat,
Nuo neljätoista sataa vuotta sitten
Naulitut meidän tähden ristinpuuhun.
On vuoden vanha päätöksemme; turhaa
Siis sanoakin, että lähdemme;
Sen vuoksi emme tänne yhteen tulleet. —
Westmoreland, armas lanko, soisin kuulla,
Mit' eilen neuvostossa päätettiin
Tään hurskaan hankkeen edistämiseksi.

WESTMORELAND.

Kuningas, intoa vaan kiira antoi,
Ja monta menoarviota tehtiin
Jo eilisiltana, kun esteeks saapui
Walesista kuorma raskait' uutisia;
Pahin ol', että jalo Mortimer, —
Kun taisteluun vei Herefordshiren miehet
Rajua, hurjaa Glendoweria vastaan,
Tuon tylyn walesilaisen vangiks joutui
Ja tuhatmäärä väestänsä teuraaks,
Joidenka ruumihia Walesin naiset
Niin petomaisesti ja julkeasti
Silpoivat, räökkäsivät, ett'ei siitä

Punastumatta saata kertoakaan.

KUNINGAS HENRIK.

Siis tieto tästä kahakasta näyttää
Katkaisseet retken tuumat pyhään maahan.

WESTMORELAND.

Niin, kuninkaani, sen ja monta muuta.
Viel' oli pahempi ja ikävämpi
Sanoma pohjoisesta; näin se kuului:
Urhakka Hotspur, nuori Henrik Percy,
Ja kelpo Archibald, tuo ikiuljas,
Koitetu skottilainen, Holmedoniss'
Yhtyivät ristinpäivänä, ja siellä
Heill' oli verinen ja kuuma hetki,
Mikäli saattoi tykkein jyskehestä
Ja muusta sellaisesta aavistaa;
Näet sanantuojia ratsun selkään astui,
Kun käsikähmä oli kuumimmallaan,
Ja siis ei tuloksesta mitään tiennyt.

KUNINGAS HENRIK.

Täss' uupumaton, harras ystävä,
Sir Walter Blunt, juur alas ratsailt' astui,
Likaamana jos jonkinlaisen pölyn
Tään linnan välillä ja Holmedonin.
Hyviä tuo hän, hauskoj' uutisia:
On Douglas kreivi perin pohjin lyöty;
Kakskolmatta hän näki ylimystä
Ja kymmentuhatt' ylvää skottilaista
Verissään tanterella pinottuina.
Hotspurin vangiks Mordake, Fifen kreivi,
Samaisen Douglaan vanhin poika, joutui
Ja Anguksen, Atholin, Menteithin
Ja Murrayn kreivit. Eikö kelpo saalis
Ja kunnan voitto tää? Niin, eikö, lanko?

WESTMORELAND.

On tosiaan se voitto, josta prinssit
Vois ylpeillä.

KUNINGAS HENRIK.

Nyt murheeseen mun saatat
Ja syntisesti kadehtimaan, ett' on
Northumberlandilla noin kelpo poika,
Noin maineen kielten kilvan kiittämä,
Solein taimi koko puistikossa,
Imaran onnen lemmikki ja ylpeys,
Jonk' ylistystä kun ma katselen.
Näen otsall' oman Henrikkini pelkkää
Häpeän, räähkän tahraa. Jospa joku
Yöleikko keiju lapsemme jo kehdoiss'
Ois vaihtanut, ja mun jos pojastani
Ois tullut Percy, hänen Plantagenet!
Mun Henrikkini hän sais, minä hänen.
Mut hänt' en huoli muistaa. — Mitä, lanko,
Tuon nuoren Percyn korskast' arvelette?
Hän vangit, jotka taistelussa otti,
Omanaan pitää, mulle laittain tiedon,
Ett' yksin Mordake mun on, Fifen kreivi.

WESTMORELAND.

Tuon oppi sedältään hän, Worcesterilta,
Jok' aina turmantähtenne on ollut;
Siks arvoanne vastaan pöyhistellen
Nyt nostelee hän nuoruutensa harjaa.

KUNINGAS HENRIK.

Mut siitä vaadin häntä tilille;
Ja siksi täytyy pyhän retkemme
Jerusalemiin jäädä tuonemmaksi.
Ens tiistaina on meillä neuvottelu
Windsorissa, se loordein tiedoks viekää;
Mut takaisin te itse joutuun tulkaa:
Enemp' on puhuttavaa, tehtävää,
Kuin mitä vihast' ilmaista nyt saatan.

WESTMORELAND.

Käskynne täytän, armollinen herra.

(Poistuvat.)

Toinen kohtaaus.

Paikka sama. Toinen linnan huone.

(Henrik, Walesin prinssi, ja Falstaff tulevat.)

FALSTAFF.

No, Heikku, mikä aika nyt on päivästä, poikaseni?

PRINSSI HENRIK. Sinä olet niin paksupääksi tullut vanhan sektin juonnista, nappiesi päästelemisestä ruoan jälkeen ja iltapäivin rahilla loikomisesta, ett'et oikein muista kysyä, mitä oikein tahdot tietää. Mitä hittoa päivän aika sinuun koskee? Jos tunnit olisivat sektikippoja, minuutit salvokukkoja, kellonläpät parittajain kieliä, viisaritaulut porttolain nimikilpiä ja itse Jumalan aurinko kaunis lutkalliekiö tulipunaisessa silkkiharsossa, niin silloin ymmärtäisin, miksi olet niin hillittömän utelias tietämään päivän aikaa.

FALSTAFF. Totta totisesti, osaitpa oksaan, Heikku; sillä me, jotka kaappaamme kukkaroita, me seuraamme kuuta ja Otavaa, emmekä Phoiboa, tuota "kulkija-ritaria sievää". Ja kuulehan nyt, sinä herttapoika, kun sinä tulet kuninkaaksi, — niin totta kuin Jumala varjelkoon sinun armoasi, — majesteettiasi, aioin sanoa, sillä armosta sinä et tule osalliseksi.

PRINSSI HENRIK.

Mitä? Enkö armosta?

FALSTAFF. Et, piru vieköön, et senkään vertaa, että sillä siunaisit munapaistikkaasi.

PRINSSI HENRIK.

No, entä sitte? Puhu suusi puhtaaksi.

FALSTAFF. No niin, sinä herttapoika, kun sinä tulet kuninkaaksi, niin älä salli, että meitä, jotka olemme harmaan yön vartiojoukkoa, sanotaan armaan päivän partiojoukoksi; anna meille nimeksi Dianan metsänvartijat, hämärän teikarit, kuun lellipojat, ja anna ihmisten sanoa meistä, että olemme hyväsuuntaisia ihmisiä; sillä meitä, niinkuin mertakin, suuntaa kuutar, tuo jalo ja siveä valtijaamme, jonka turvissa me sukellamme.

PRINSSI HENRIK. Hyvin puhuttu ja suunnilleen osattu; sillä meidän onnemme, meidän, kuun ihmisten, nousee ja laskee, niinkuin merikin, koska sitä, niinkuin mertakin, suuntaa kuu. Esimerkiksi: kukkaro kultaa siepataan jumulla maanantaiyönä ja hukataan humulla tiistaiaamuna; raastetaan kiroten: seis, mies! ja haaskataan kirkuen: hoi, viinuri! Milloin lasku niin alhainen kuin tikapuun alin porras, milloin nousu niin korkea kuin hirsipuun ylin huippu.

FALSTAFF. Jumaliste, puhutpa totta, poikaseni. Mutta eikö tuo kapakan-emäntämme ole sangen suloinen naikko?

PRINSSI HENRIK. Niinkuin Hyblan hunaja, ukkoseni. Ja eikö puhlunnahkainen nuttu[1] ole sangen suloinen ja tyrmä kapine?

FALSTAFF. Mitä nyt taas, sinä hulluttelija? Joko taaskin noita pistopuheita ja kompia? Mitä hemmetissä puhlunnahkainen nuttu minuun koskee?

PRINSSI HENRIK.

Ja mitä hittoa tuo kapakan-emäntämme koskee minuun?

FALSTAFF.

Olethan useamman kuin yhden kerran hänen kanssaan maksusta sopinut.

PRINSSI HENRIK.

Huusinko koskaan sinua osaasi maksamaan?

FALSTAFF.

Et, siinä olet oikeassa; siellä sinä yksin suoritit kaikki.

PRINSSI HENRIK. Niin, siellä ja muuallakin, minkä vaan kukkaro kesti; ja kun se ei riittänyt, käytin luottoani.

FALSTAFF. Niin kyllä, ja käytit sitä niin, että, jos et olisi luultava vallan perillinen, olisi vallan luultavaa, — Mutta kuulehan, sinä herttapoika, vieläkö täällä tulee olemaan hirsipuita Englannissa, kun sinä tulet kuninkaaksi? Ja vieläkö, niinkuin nyt, laki, tuo vanha pilkkakirves, saa miehuutta räivätä ruostuneilla kankisuitsillaan? Sinä kun tulet kuninkaaksi, älä ketään varasta hirtä.

PRINSSI HENRIK.

En; sen saat sinä tehdä.

FALSTAFF.

Minäkö? Sepä oivaa! Minusta tulee kelpo lainlukija.

PRINSSI HENRIK. Väärin jo luit; tarkoitan, että sinä saat toimiksesi varkaitten hirttämisen, ja näin sinusta tulee oiva hirttomies.

FALSTAFF. Hyvä vaan, Heikku, hyvä vaan; ja tavallaan se onkin luonteeni makaista, yhtä hyvää kuin hovissa palveleminen, tiedä se.

PRINSSI HENRIK.

Virkapukuunko nähden?

FALSTAFF. Niin kyllä, virkapukuun nähden, joista mestaajalla ei suinkaan ole puutetta. Hitto vieköön! olen niin alakuloinen kuin vanha kollikissa tai riepoteltu aljokarhu.

PRINSSI HENRIK.

Tai vanha leijona tai rakastelijan kannel.

FALSTAFF.

Niin, tai Lincolnshiren säkkipillin pärinä.

PRINSSI HENRIK.

Tai jänis, — mitä sanot siitä? — tai alakuloinen, haiseva allikko?

FALSTAFF. Sinulla on mitä äitelimpiä vertauksia ja olet toden totta mitä kekseliäin, konnankurisin — herttaisin nuori prinssi. — Mutta, Heikku, minä pyydän, älä kiusaa minua enää turhuuksiin. Suokoon Jumala, että tietäisimme sinä ja minä, mistä mukavasti saisi ostaa hyvää nimeä. Vanha neuvosmies tuossa taannoin haukkui minua kadulla teidän tähtenne, herraseni; vaan en ollut hänestä millänikään; ja kuitenkin hän haastoi sangen viisaasti; mutta minä en ottanut siitä vaaria; ja kuitenkin hän haastoi viisaasti, ja keskellä katua lisäksi.

PRINSSI HENRIK. Siinä teit oikein; "sillä viisaus kaduilla äänensä ilmoittaa, eikä yksikään ota siitä vaaria".

FALSTAFF. Oo, sinähän matkit raamattua kuin paholainen; voisit, piru vieköön, vietellä itse pyhimyksenkin. Sinä olet minussa saanut paljon pahennusta aikaan, Heikku, — Jumala sen sinulle anteeksi suokoon! Ennen kuin sinut tunsin, Heikku, olin viaton kuin lapsi; ja nyt, jos oikein totta puhun, en ole paljoa parempi noita maailman lapsia. Minun täytyy tästä elämästä lakata, ja tahdonkin siitä lakata. Jumal'auta, konna olen, jos en sitä tee. En tahdo kadotukseen joutua minkään kuninkaanpojan takia koko kristikunnassa.

PRINSSI HENRIK.

Mistä me huomenna kaappaamme kukkaron, Hannu?

FALSTAFF. Tuhat tulimmaista! Mistä vaan, poikaseni, minä olen myötä; jos en, niin sano konnaksi ja pitele minua koirana.

PRINSSI HENRIK. Hyvinpä se näyttää käyvän, se elämän parannus: rukouksesta näpistelyyn.

(Poin lähestyy etäältä.)

FALSTAFF. Niin, niin, Heikku; se on minun ammattini, Heikku; ei silloin tee ihminen syntiä, kun työskentelee ammatissaan. Poins! — Nyt saamme kuulla, onko Gadshill jotakin vainustellut meille. — Oi, jos ihminen tulisi autuaaksi ansiostaan, niin mikäpä soppi helvetissä olisi kyllin kuuma hänelle? Hän on kaikkivaltiain konna, mikä milloinkaan on huutanut "seis" kunnan miehelle.

PRINSSI HENRIK.

Huomenta, Eetu!

POINS. Huomenta, rakas Heikku! — Mitä sanoo monsieur Omatunto? Mitä sanoo sir John Sokerisekti? Hannu, kuinka sinä ja piru sovitte sielustasi, jonka hänelle möit viime pitkänäperjantaina lasillisesta madeiraa ja kylmästä salvokukon reidestä?

PRINSSI HENRIK. Sir John pysyy sanassaan ja piru saa saatavansa; sillä hän ei ole koskaan ollut mikään sananlaskun rikkoja, — hän antaa pirulle, mitä pirulle tulee.

POINS.

Joudut siis kadotukseen, kun täytät lupauksesi pirulle.

PRINSSI HENRIK.

Hän joutuisi muuten kadotukseen pirun pettämisestä.

POINS. Mutta pojat, pojat, huomenaamalla varhain kello neljältä Gadshilliin. Toivoretkeläisiä on menossa Canterburyyn, rikkaat uhrilahjat matkassa, ja kauppiaita ratsastamassa Lontooseen, kukkarot pulleina. Minulla on naamarit teille kaikille, hevoset teillä on itsellenne. Gadshill makaa tämän yötä Rochesterissa; huomenehtooksi olen tilannut illallisen Eastcheapiin; me voimme sen tehdä yhtä taatusti kuin nukkua. Jos tahdotte tulla mukaan, niin sullon kukkaronne täyteen kruunuja; jos ette tahdo, niin jääkää kotiin ja menkää hirteen.

FALSTAFF. Kuuleppas, Eetu. Jos minä jään kotiin enkä tule matkaan, niin annan hirttää teidät siitä, että menette matkaan.

POINS.

Vai niin, sinä lihamöhkäle!

FALSTAFF.

Heikku, tuletko mukaan?

PRINSSI HENRIK.

Ken? Minäkö rosvo? Minäkö varas? En, totta maarin, minä.

FALSTAFF. Ei ole kunniaa, miehuutta eikä hyvää toveruutta sinussa, etkä ole sinä kruunupään verta, jos et uskalla kaapata muutamaa kruunua.

PRINSSI HENRIK.

No, olkoon menneeksi, kerran elämässäni tahdon olla huimapää.

FALSTAFF.

No, sepä järkevää puhetta.

PRINSSI HENRIK.

Ei; tulkoon mitä tulee, minä jään kotiin.

FALSTAFF. No, sitten minä, jumaliste, rupeen maankavaltajaksi, kun sinä tulet kuninkaaksi.

PRINSSI HENRIK.

Sitä en sure.

POINS. Sir John, kuulehan! Jätä minut prinssin kanssa kahden kesken; minä hänelle tätä seikkailua niin perustelen, että hän lähtee mukaan.

FALSTAFF. Hyvä; Jumala suokoon sinulle suostuttelijan hengen ja hänelle opinhaluiset korvat, niin että se, mitä sinä puhut, tepsisi, ja että se, mitä hän kuulee, herättäisi uskoa, niin että tuosta oikeasta prinssistä, pilan vuoksi vaan, tulisi väärä varas; sillä ajan väärinkäytökset kaipaavat, poloiset, kehotusta. Hyvästi! Eastcheapissa tavataan.

PRINSSI HENRIK.

Hyvästi, myöhä kevät! Hyvästi, marraskesä!

(Falstaff menee.)

POINS. Hyvä, kiltti, herttainen prinssi, tulkaa matkaan huomenna; minulla on hankkeessa kuje, jota en voi yksin toimittaa. Falstaff, Bardolph, Peto ja Gadshill saavat ryöstää nuo miehet, joista jo olemme vainun saaneet. Te ja minä emme ole mukana; mutta kun he ovat saaliinsa saaneet, jos emme me silloin sitä heiltä ryöstä, me molemmat, niin annan pääni.

PRINSSI HENRIK.

Mutta miten pääsemme heistä irti, lähtöä tehdessä?

POINS. No, lähdemme joko ennen tai jälkeen heitä ja määräämme heille jonkun yhtymäpaikan, johon meidän on vallassamme olla saapumatta; silloin heidän on pakko omin päin ryhtyä yritykseen, ja heti kun sen ovat tehneet, karkaamme me heidän niskaansa.

PRINSSI HENRIK. Niin, mutta luultavaa on, että he tuntevat meidät hevosistamme, vaatteistamme ja lukemattomista muista seikoista.

POINS. Ei hätää! Hevosiamme eivät saa nähdä, ne sidon kiinni metsään; naamarimme vaihdamme toisiin, kun pääsemme heistä irti, ja, nähkääs, minulla on vartavasten kanvastiverhoja mukanani, millä peitämme tavalliset päällysvaatteemme.

PRINSSI HENRIK.

Mutta pelkään, että heistä on meille liian kova vastus.

POINS. Jopa! Kaksi heistä, sen tiedän, on niin aito pelkureita, että heti ottavat sääret selkäänsä; ja mitä kolmanteen tulee, jos hän taistelee kauemmin kuin minkä parhaaksi huomaa, niin en, jumal'auta, enää tahdo miekkaa käyttää. Parasta koko lystissä on ne käsittämättömät valheet, joita tuo lihava lurjus on meille kertova, kun yhdymme illallisella: kuinka hän tappeli vähintään kolmeakymmentä vastaan, mitä työkkäyksiä, iskuja, hengenvaaroja hän kesti, ja näiden vaiheiden paljastamisessa, siinäpä se hauskuus.

PRINSSI HENRIK. Hyvä, minä lähdän mukaan; hanki meille kaikki tarvittavat ja yhdy minuun huomenehtoolla Eastcheapissa; siellä aion illastella. Hyvästi!

POINS.

Hyvästi, prinssi!

(Poins menee.)

PRINSSI HENRIK.

Ma teidät tunnen; vielä jonkun aikaa
Irstaita laiskan ilveitänne autan.
Mut näin vaan jäljittelen aurinkoa.
Jok' inhan, saastahisen pilven sallii
Sen kauneutta kaihtaa maailmalta,
Ett', taas kun tahtoo oma itsens' olla,
Enemmän kaivattua ihailtaisi,
Kun päältään luo se häijyn, herjan huurun,
Jonk' usvaan se jo tukehtuvan näytti.
Jos juhlaa vietettäisiin vuosi umpeen,
Niin huvi yhtä raskast' ois kuin työkin;
Mut haluttu on harvakseltaan juhla,
Ja mikään ei niin viehätä kuin outous.
Näin kun nää löyhät menoni ma heitän
Ja lupaamattanikin velan maksan,
Niin kansan toiveet petän saman verran,
Kuin itse paremp' olen lupaustani.
Kuin kirkas kulta tummall' alustalla,
Parannus loistaa virheittäni yli
Ja kauniimp' on ja silmää häikäävämpi,
Kuin mit' ois ilman alustaa se ollut.
Näin virheitäni taidolla ma säännän,
Vähimmin luultaissa ne parhaaks käännän.

(Poistuu.)

Kolmas kohtaus.

Paikka sama. Toinen linnan huone.

(Kuningas Henrik, Northumberland, Worcester, Hotspur.
Sir Walter Blunt y.m. tulevat.)

KUNINGAS HENRIK.

Vereni liian kylmää oli, tyyntä,
Moisesta herjauksesta kuohahtaakseen.
Mun tunsitte ja siksi malttiani
Te poljitte; mut tietkää: vasta tahdon
Enemmän olla oma itseni,
Enemmän mahtava ja peljättävä,
Kuin mitä vaatis luonto, jok' on ollut
Kuin öljy lienteä, kuin höyhen pehmyt.
Ja siksi mult' on vienytkin sen arvon,
Jonk' ylväät henget ylväille vaan suovat.

WORCESTER.

Kuningas, huoneemme ei ansainnut
Näin tulla vallan ruoskan alaiseksi,
Samaisen vallan, jonka omin käsin
Noin pöyhkäks autoimme.

NORTHUMBERLAND.

Kuningas hyvä, —

KUNINGAS HENRIK.

Pois, Worcester, tiehssi! Ma katseessasi
Nään ynseyttä, uhkaa. Herraseni,
Teill' liian ylväs on ja röyhkä käytös,
Ja majesteettius ei kärsi nähdä
Alaisen otsall' yrmin hivenettä.
Eronne saatte. Kun on meille tarvis
Apunne, työnne, teidät kutsutamme. —
(Worcester menee.)
(Northumberlandille.)
Puhua aioitte.

NORTHUMBERLAND.

Niin, kuninkaani.

Nuo vangit, jotka korkeutenne vaati
Ja jotka Percy Holmedoniss' otti,
Niin jyrkkään niit' ei kielletty, hän väittää,
Kuin kerrottu on teille, majesteetti.
Siis kateus on tai väärinkäsitys
Syy tähän virhiin, eikä poikani.

PERCY.

Kuningas, vankeja en kieltänyt.
Mut muistan, että, taistelun kun jälkeen,
Vihasta, reudonnasta raukeana,
Nojasin huohottaen miekkaani,
Lähestyi muudan herra, hieno, siisti,
Veres kuin sulho, parta ajeltuna
Kuin sänkipelto viljankorjuun jälkeen.
Hän haiskahteli niinkuin kauppasaksa,
Ja peukalon ja sormen välissä
Ol' lemutuosa, jota vuoron perään
Nokalleen vei ja otti pois, jok' aina,
Kun taas hän toi sen, suuttuneena tuosta,
Päräytti vastaan aimo aivastuksen.
Hän aina hymyili ja lorueli;
Kun miehet kantoi ruumiit pois, hän sanoi,
Ett' ovat säädyttömät, tyhmät tollot,
Kun hänen nenänsä ja tuulen väliin
Likaisen, inhottavan ruumiin tuovat.
Naislauseilla ja juhla juoruilla
Mua tutkisteli; muun muassa multa

Hän majesteetin hyväks vangit vaati.
Vilusta haavojani karvasteli,
Ja niin mua kiusasi tuo papukaija,
Ett' ärtyneenä sekä tuskissani
Äryllä ärjäisin, en tiedä mitä:
Jaa tahi ei; — mun oli hulluks tehdä
Helyjen helke tuo ja lemun löyhkä
Ja rouvasrupatukset rummuista,
Tykeistä, haavoista, niin, herra nähköön!
Hän mulle neuvoi, ett' on spermaceti
Sisäiseen vammaan vallan verratonta
Ja ett' on sula synti, oikein totta,
Maan viattomist' uumist' esiin kaivaa
Tuot' ilkkaa salppia, mi luimuun surmaan
Niin monta pulskaa kelpo miest' on syössyt;
Ja jos ei noita tykki-pahoja oisi,
Niin oisi hänkin tullut soturiksi.
Tuollaiseen tyhjään, löyhään jaaritukseen
Ma, niinkuin sanoin, kaartain vastasin.
Kuningas, pyydän: moisen puhe älköön
Pätekö saamaan uskollisuuttani
Syynalaiseksi majesteetin luona.

BLUNT.

Kuningas, asiaa jos aprikoidaan,
Niin, mit' on Henrik Percy lausunut
Moiselle henkilölle moiseen aikaan
Moisella paikalla, se kaikkimensa
Voi syystä raueta eik' enää nousta
Hänelle haitaksi tai kanteheksi,
Jos nyt hän lausumansa pyörryttää.

KUNINGAS HENRIK.

Ja kuitenkin hän vankeja ei anna,
Pait sillä välipuheella ja ehdoll',
Ett' omin varoin irti lunastamme,
Lankonsa Mortimerin, senkin hupsun,
Jok' ehdoin tahdoin, jumal'auta, hengen
Kavalsi niiltä, joita sotaan johti
Glendoweria vastaan, lemmon noitaa,
Jonk' äsken, kuten kuulin, tytär naitu
On Marchin kreiville. Vai aartehemme
Me petturien lunnaiks tuhlaisimme!
Kavallust' ostaisimme, liiton tehden
Henkensä myyneen arkalaisen kanssa!
Ei, kaljuun vuoristoon hän kuolkoon nälkään;
En koskaan sitä katso ystäväksi,
Ken vaatii mua pennin uhraukseen
Hyväksi kavaltajan Mortimerin.

PERCY.

Kavaltajanko Mortimerin!
Kuningastaan ei pettänyt hän koskaan,
Vaan sotaonni häntä. Todisteeksi
Ei muuta kieltä tarvis kuin nuo haavat,
Nuo ammottavat suut, joit' urhoon lyötiin
Severnin kaislarannall' ihanalla,
Miss' osan parhaan tunnista hän kesti,
Mies miestä vastaan vaihtelevin onnin
Otellen ylvään Glendowerin kanssa.
Kolmasti hengähtivät, kolmasti
Sopivat juomaan Severn-virran vuosta,
Mi heidän verikatsettansa säikkyin
Kamolla piili väräjävään kaislaan,
Kähäräpänsä kätkein rannan hiekkaan,

Tuon uljaan urhoparin veristämään.
Ei halpa, laho vilppi ole koskaan
Punannut töitään moisin kuolinhaavoin;
Ei koskaan voinut jalo Mortimer
Niin monta haavaa ottaa ehdollansa.
Hänt' olkaa petturiksi parjaamatta!

KUNINGAS HENRIK.

Valeita ajat, Percy, valeit' ajat!
Hän Glendowerin kanss' ei ole koskaan
Mitteltyt miekkaa. Tiedä, yhtä hyvin
Otella rohkeis pirun kanssa kahden
Kuin Owen Glendoweria vastustaa.
Häpeä vähän! Mortimerist' ällös
Vast'edes sanaakaan sa mulle hiisku,
Saat muuten kuulla moista, jok' ei liene
Juur' mieleistä. — My lord Northumberland,
Olette vapaa lähtöön poikinenne. —
Sa laita vangit tänne, muuten kuulet!

(Kuningas Henrik, Blunt ja seurue poistuvat.)

PERCY.

Vaikk' itse piru niitä multa karjuis,
Niin niit' en laita. — Jäljest' oiti riennän
Ja sanon sen; sydäntäni ma tahdon
Keventää, vaikka maksaisi se pääni.

NORTHUMBERLAND.

Kuin? Käykö sappi päähän? Malta mielesi
Setäsi tulee tuossa.

(Worcester palajaa)

PERCY.

Mortimerist'

Ei sanaakaan! Haa, tuhat tulimmaista!
Hänestä haastaa tahdonkin ja, vaikka
Siit' autuus menisi, myös puoltaan pitää.
Tyhjentää tahdon kaikki suoneni,
Tipoittain sydänvereni hiekkaan valaa
Ja Mortimerin nostaa polkeuksista
Yht' ylhäälle kuin kuningas tuo luihu,
Tuo kiittämätön, mätä Bolingbroke.

NORTHUMBERLAND (Worcesterille).

Kuningas vimmannut on veljes pojan.

WORCESTER.

Ken mentyäni tämän liekin nosti?

PERCY.

Hän tahtoo, mukamakin, kaikki vangit.
Ja vaimoni kun veljestä ma taaskin
Lunnaita vaadin, vaaleni hän aivan
Ja kalman silmäyksen minuun iski,
Vavisten nimeäkin Mortimerin.

WORCESTER.

En moiti häntä; Richard vainaa tämän
Julisti perilliseksi.

NORTHUMBERLAND.

Niin teki;

Ma julistuksen kuulin; se ol' silloin,
Kun kuningas tuo rukka — Jumal' anteeks
Tekomme pahat häntä kohtaan suokoon! —

Läks sotaretkellensä Irlantiin,
Jost' ennen aikaa palattuaan joutui
Vallastaan syöstyksi ja surmatuksi.

WORCESTER.

Ja jonka surmasta me häväistystä
Ja pilkkaa kuullaan koko mailman suusta.

PERCY.

Vaietkaa, pyydän! Richard kuningasko
Kytyni määräs, Edmund Mortimerin,
Perilliseksi?

NORTHUMBERLAND.

Niin, sen itse kuulin.

PERCY.

Siis kuningasta, serkkuaan, en soimaa,
Jos kaljuun vuoristoon sois hänen kuolleen.
Mut niinkö te, te, jotka asetitte
Tuon epäpädön miehen päähän kruunun
Ja hänen takiansa salamurhan
Häpeätahransaitte, niinkö te
Myös koko mailman kirot kestää saatte,
Kuin mitkä kätyrit tai kurjat koneet,
Kuin nuorat, tikapuut, kuin hirttomiehet? —
Anteeksi, että alennun ma näin
Ja näytän, minkä aseman ja arvon
Tuo viekas kuningas on teille suonut. —
Hyi, näinkö pitää nykypolven kuulla
Ja aikakirjain haastaa jälkeisille,
Ett' teidän arvoisenne mahtimiehet
Vääryyden toimiin myivät itsensä, —
Niinkuin te, jumal' armahtakoon, teitte, —
Survaisten Richardin, tuon jalonsuusun,
Ja sijaan pannen koison Bolingbroken?
Pitääkö kuulla vielä häpeämpää:
Ett' ivan, potkun palkaksaitte siltä,
Jonk' edestä tään pilkan kärsitte?
Ei, viel' on aika teidän vapaaks ostaa
Maanpakoon syösty kunnia ja jälleen
Palauttaa entiselleen mainehenne
Ja kosta ivailut ja ylenkatseet
Tuon ylvään kuninkaan, jok' yöt ja päivät
Vaan miettii teille loppusuoritusta
Omalla verisellä surmallanne.
Siis, sanon minä —

WORCESTER.

Lanko, vait! Jo riittää.

Ja nyt ma teille avaan salakirjan
Ja pikatajuiselle vihallengenne
Syvistä vaara-asioista kerron,
Niin vaarallisist', uhkarohkeista,
Kuin ryöppyvän on virran yli kulku
Keihäällä jalan alla keinuvalla.

PERCY.

Jos kätkee, hyvää yötä! — Ui tai uppoo!
Rajutkoon vaara idäst' aina länteen,
Kun pohjast' etelään vaan kunnia vastaa!
Otelkoot vaan he! Verta huumaavampi
Usuttaa leijonaa kuin jänist' ajaa!

NORTHUMBERLAND.

Jalojen töiden kuvittelu hänet

Pois malttamuksen aitauksesta tempaa.

PERCY.

Ois, maarin, helppo huipata ja riistää
Kalvaalta kuulta kirkas kunnia,
Tai mereen syvään sukeltaa, miss' ikiin
Ei laskinluoti pohjannut, ja nostaa
Uponnut kunnia ylös kiharoista,
Jos pelastaja yksin kilpaajatta
Sais kaiken hänen loistons' omaksensa.
Mut hyi, hyi tuota naamapuolta seuraa!

WORCESTER.

Hän näkee haaveiluja mailman täyden,
Mut sitä kuvaa ei, jok' oisi tärkein. —
Vaan hetkinen mua kuule, lanko hyvä!

PERCY.

Anteeksi suokaa!

WORCESTER.

Jalot skottilaiset.

Nuo vankisi, —

PERCY.

Ne pidän kaikki itse.

Hän, jumal'aut', ei skottilaista saa,
Ei, vaikka skottilaisest' autuus riippuis;
Ne pidän, sen ma vannon.

WORCESTER.

Riehut, pauhaat,

Ja tuumaani et kuule. Saathan pitää
Nuo vankisi.

PERCY.

Sen teenkin; siinä kaikki

Lunastaa Mortimeria ei lupaa;
Mua kieltää Mortimeria mainimasta;
Mut minä yllän hänet kesken untaan
Ja korvaan hälle huudan: "Mortimer!"
Niin, hankin kottaraisen, joka kirkuu
Yhäti "Mortimer"; sen hälle laitan,
Näin yhä kiihdytellen kiukkuansa.

WORCESTER.

Sananen kuule, lanko!

PERCY.

Julki heitän

Muut riennot pois, pait yhden: miten voisin
Kiduttaa, lannistaa tuon Bolingbroken
Ja tuonkin öyhkärin, tuon Walesin prinssin.
Jos en ma tietäisi, ett' isä tälle
On karmea ja hiiteen hänet soisi,
Niin oluthaarikkansa myrkyttäisin.

WORCESTER.

Hyvästi, lanko! Haastan kanssas toiste,
Kun olet halukkaampi kuulemaan.

NORTHUMBERLAND.

Haa, sinä paarman purtu, kärty narri,
Kun sisuttelet niinkuin häijy akka
Ja korvas kiinnät omaan kielees yksin!

PERCY.

Mua raipat ruuskii, viholaiset pistää,

Nokkoset polttaa, kun vaan mainitaankin
Tuo Bolingbroke, tuo halpa marukieli.
Richardin aikaan — no, mik' on se paikka? —
Hiis olkoon! — se on Glostershiressa,—
Miss' asui hupsu setänsä, tuo herttua,
Setänsä York, — miss' ensin polveani
Tuon hymykuninkaan, tuon Bolingbroken
Edessä notkistin, — hyi, perhana! —
Ravenspurgist' yhdessä kun palasitte.

NORTHUMBERLAND.

Se oli Berkley-Castlessa.

PERCY.

Niin oikein. —

Hyi, mitkä määrät marumakeaista
Tuo liehakoiva hurtta minuun syyti!
"Kun tämä hento onnen taimi varttuu" —
Ja "rakas Henrik Percy", — "lempi-lanko", —
Lankoudet lempoon! — Jumal', anteeks anna! —
Nyt, setä, puhukaa; nyt olen valmis.

WORCESTER.

Ei, jos on sulla halua, niin jatka;
Ei mulla kiirettä.

PERCY.

Nyt olen valmis.

WORCESTER.

Siis vieläkin nuo skottilaiset vangit:
Ne heti vapaiks anna lunnahitta,
Ja laita Douglaan poika Skotlantiin
Väkeä värväämään: ne helpostikin
Ja syistä, jotka kirjeess' ilmoitan,
Sinulle myönnetään. —

(Northumberlandille.)

Ja te, mylord,

Kun poikanne näin Skotlannissa toimii,
Te salassa sill'aikaa hiiviskelkää
Tuon jalon, rakastetun prelaatin,
Tuon arkkipiispan suosiin.

PERCY.

Yorkin, niinkö?

WORCESTER.

Niin, oikein: piispa Scroopin, jonka mielest'
Ei haihdu veljen kuolo Bristolissa.
En tätä nyt vaan puhu arveluna,
Jok' ehkä tapahtuu, vaan jonka varmaan
Jo tiedän harkituks ja päätetyksi,
Ja joka vartoo vaan, ett' ilmestyisi
Se sattuma, jok' auttaa sitä vauhtiin.

PERCY.

Jo siitä vainun saan! Se hyvin käy,
Niin totta kuin ma elän!

NORTHUMBERLAND.

Aina päästät

Sa koiras irti, ennen kuin näet saaliin.

PERCY.

Niin, mutta tähän on oiva juoni! —
Ja Skotlannin ja Yorkin sotavoimat
Yhtyvät Mortimeriin. Haa!

WORCESTER.

Niin käypi.

PERCY.

No, toden totta, oivallinen tuuma!

WORCESTER.

Ja kiirett' ei vaan vaadi pikkusyyt;
Pää pystyyn vaan, jos tahdot pitää pääsi!
Jos kuinka siivoll' oisimme, niin aina
Kuningas meitä luulee velkojikseen
Ja luulee meitä nurkuluuloisiksi,
Siks kunnes maksanut on meille täyden.
Näethän itse, kuinka hän jo alkaa
Meit' armokatseestansa vieroittaa.

PERCY.

Niin, niinpä niin! Sen hälle kostaman.

WORCESTER.

Hyvästi, lanko! Kauemmas äl' astu,
Kuin mihin minä kirjeissäni määrään.
Kun aika kypsyy, — ja se kypsyy pian —,
Niin Glendowerin luo ja Mortimerin
Ma hiivin ja niin laitan, että sinä
Siell' yhdyt väkemme ja Douglaan kanssa,
Sepäämään vahvoin käsin onnetarta,
Jok' ihan pois jo sylistämme luistaa.

NORTHUMBERLAND.

Hyvästi, veikko! Toivon, että hyvin
Kaikk' onnistuu.

PERCY.

Hyvästi jääkää, setä!

Oi, jos vaan pian alkais huvitukset,
Sotahuudot, tappelut ja voitotukset!

(Lähtevät)

TOINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Rochester. Majatalon piha.

(Ajuri tulee, lyhty kädessä.)

AJURI. Hoi, hoi! Jos ei kello jo ole neljä päivällä, niin menen vaikka hirteen. Otava on uuden savupiipun päällä, ja vielä ei ole hevosemme kuormitettu. Tallimies, hoi!

TALLIMIES (ulkoa).

Heti, heti.

AJURI. Tommi kulta, korjaahan hiukan ruunan satulaa ja pane vähän tappuroita puun alle! koni parka on lyötynyt pahanpäiväiseksi.

(Toinen ajuri tulee.)

2 AJURI. Herneet ja pavut täällä ovat turkaisen komuisia; ja siitä, jos mistään, ne koni-raukat matoja saavat. Tässä talossa on kaikki ylösalaisin siitä, kuin tallimies Roope kuoli.

1 AJURI. Mies raukka! Hänellä ei ollut ilon päivää siitä asti, kuin kaurain hinta nousi; se oli hänen surmansa.

2 AJURI. Luulenpa, ettei koko Lontoon tiellä ole kirotumpaa kirpunpesää kuin tämä talo; minä olen kirjavaksi purtu kuin suutarikala.

1 AJURI. Kuin suutarikala? Pentele olkoon, ei ole kuningasta koko ristikunnassa paremmin purtua, kuin minä olen ensi kukonlaulusta.

2 AJURI. Niin; eivätkä anna meille edes pottua, vaan täytyy kaikki laskea uuniin, ja sellainen tupavuoto se siittää kirppuja kuin partiaisen mätiä.

1 AJURI. Tallimies, hoi! Tänne, sinä hirtehin, kuuletko!

2 AJURI.

Minulla on sianliikkiö ja kaksi pötkyä inkivääriä jätettävä Charing-crossiin.

1 AJURI. Herran Kiesus! Kalkkunakukot ovat vasussani ihan nälkään kuolleet. — Tallimies, hoi! — Piru sinut viekään! Eikö sinulla ole silmiä päässä? Etkö kuule? Jos ei ole yhtä kunniallista halaista kallosi kuin ottaa kulaus, niin olen minä koira. — Tule, sinä senkin hirtehin! Eikö ole kunniaa sinussa?

(Gadshill tulee.)

GADSHILL.

Huomenta, ajurit! Mitä on kello?

1 AJURI. Luulenpa kaksi.

GADSHILL.

Mies hyvä, lainaa mulle lyhtysi; katsoisin ruunaani tallissa.

1 AJURI. Älähän luule! Tunnenpa juonen siinä kuin toinenkin, usko pois.

GADSHILL.

Mies hyvä, lainaa sinä lyhtysi!

2 AJURI. Jopa kai! Joko sait? — "Lainaa minulle lyhtysi", hän sanoo. Enkä, hiisi olkoon; ensin tahdon nähdä sinut hirsipuussa.

GADSHILL.

Kuules, ajuri, mihin aikaan aiot olla Lontoossa?

2 AJURI.

Hyvissä ajoissa, ehtiäkseni maata valkean valolla, usko pois. — Mennään, naapuri, herättämään herrat; he tahtovat tulla yhteen seuraan; heillä on arvokalua paljon.

(Ajurit menevät.)

GADSHILL.

Viinuri, hoi!

VIINURI (ulkoa).

Sivaan, sanoi taskuvaras.

GADSHILL. Se sopii yhtä hyvin kuin — sivaan, sanoi viinuri; sillä sinä et eroa taskuvarkaasta enempää kuin yllyttäjä tekijästä; sinä valmistat tien.

(Viinuri tulee.)

VIINURI. Huomenta, herra Gadshill! Se pitää kutinsa, mitä eilen illalla teille kerroin: täällä on moisikki Kentin salomailta, jolla on mukana kolmesataa kultamarkkaa; sen kuulin hänen eilen illallisella sanovan eräälle seuralaiselleen, jollekin revisorin tapaiselle, jolla myöskin on koko joukko kamssua, jumala tiesi, mitä. He ovat jo nousseet ja tilanneet munapaistikasta; lähtevät heti matkaan.

GADSHILL. Kuule, jos eivät tiellä tapaa pyhän Miikkulan veljeskuntaa,[2] niin saat ottaa pääni.

VIINURI. Kiitoksia paljon, siitä en huoli; säästä se pyövelille; sillä tiedän, että palvelet pyhää Miikkulaa niin rehellisesti, kuin saattaa veijari.

GADSHILL. Mitä sinä minulle pyövelistä pakiset? Jos minä hirteen joudun, niin lihotan minä kaksi hirsipuuta; sillä jos minä joudun hirteen, niin joutuu siihen myöskin vanha sir John, ja tiedäthän, ettei

hän ole mikään nälkäsuoli. Hih, hei! Niitä on vielä muitakin troialaisia,[3] joita et voi uneksiakaan, miehiä, jotka huviksensa suvaitsevat tehdä ammatille kunniaa, ja jotka, jos asian hajulle tullaan, oman arvonsa vuoksi saattavat sen taas tolalleen. Minun seuraani ei ole jalkakulkurit, kolamiehet ja viiden pennin rosvot, eikä mokomat hupelot, viiksihuuliset ja kuparinaamaiset oluenjuomarit, vaan vapaasukuiset ja varasukuiset, pormestarit ja vallasväet, sellaiset, jotka voivat pitää puoliaan, jotka ennen lyövät, kuin puhuvat, ennen puhuvat, kuin juovat ja ennen juovat, kuin rukoilevat. Nytpä valehtelin; sillä he rukoilevat lakkaamatta pyhimystään, yhteiskuntaa; tai oikeammin eivät rukoile, vaan rukoavat puoleensa, nylkevät ja nilkovat hänestä nahan ja pysyvät hyvässä kengässä.

VIINURI. Mitä? Nylkevätkö yhteiskuntaa kengikseen? Tokko ne kengät pitävät vettä pahalla säällä?

GADSHILL. Pitävät kyllä: oikeus on ne voidellut. Me varastamme niinkuin linnassa, varustuksien suojassa. Meillä on häkylänsiementä varalla, me vaellamme näkymättöminä.

VIINURI. Totta vieköön, luulenpa, että saatte enemmän kiittää yötä kuin häkylänsiementä näkymättömydestänne.

GADSHILL. Tuohon käteen! Sinä olet saapa osan voitostamme, niin totta kuin olen kunniallinen mies.

VIINURI.

Sano ennemmin: niin totta kuin olet kunniaton varas.

GADSHILL. No niin: homo on yhteinen nimi kaikille ihmisille.[4] Käske tallimiestä tuomaan ruunani tallista. Hyvästi, sinä ruokoton ryökäle!

(Poistuvat.)

Toinen kohta.

Maantie Gadshillin kohdalla.

(Prinssi Henrik ja Poin tulevat. Peto ja Bardolph etäämpänä.)

POINS. Piiloon! Piiloon! Olen toimittanut pois Falstaffin hevosen, ja nyt hän sähisee ja sahisee kuin kumilla kangistettu sametti.

PRINSSI HENRIK.

Lymyyn!

(Palataff tulee.)

FALSTAFF.

Poin! Poin! Senkin hirtehenen! Poin!

PRINSSI HENRIK.

Vaiti, sinä ihramahainen konna! Mitä siinä meluat?

FALSTAFF.

Heikku, missä on Poin?

PRINSSI HENRIK.

Hän lähti tuonne vuoren kukkulalle; menen häntä etsimään.

(On etsivinään Poinia.)

FALSTAFF. Minä olen noiduttu rosvoamaan tuon varkaan seurassa. Se lurjus on laittanut pois minun hevoseni ja sitonut sen, tiesi mihin. Jos vaan neljäkin mittajalkaa vielä jalan astun, niin paukahtaa. No, no, toivon kuitenkin että, tästä huolimatta, saan kunniallisen kuoleman, jos en joudu hirteen siitä, että tapan sen konnan. Olen jo kaksikolmatta vuotta joka hetki vannonut, ett'en seurustelisi hänen kanssaan, ja kuitenkin olen noiduttu sen konnan seuraan. Jos se koira ei ole minua jollakin lemmenjuomalla itseensä kietonut, niin menen vaikka hirteen. Niin, toisin ei saata olla, olen noitajuomaa saanut. —Poin! — Heikku! — Piru teidät periköön, kumpaisenkin! — Bardolph! — Peto! — Nälkään kuolen ennen, kuin enää askeltakaan rosvoan. Jos ei olisi yhtä kunniallista kuin juoda, jälleen ruveta kunnan mieheksi ja jättää nuo konnat, niin olen suurin riiviö, mikä ikänä on hampain pureksinut. Kahdeksan kyynärän jalkamatka mäkipäistä maata on minulle kuusikymmentä kertaa kymmenen peninkulmaa, ja sen nuo kovasydämiset lurjukset hyvin kyllä tietävät. Sepä nyt hittoa, ettei varkaatkaan voi olla rehelliset toisilleen. (Vihellystä ulkoa.) Vhjuuh! — Piru periköön teidät kaikki tyynni! Antakaa tänne hevoseni, te lurjukset; hevoseni tänne, tai hirteen!

PRINSSI HENRIK. Vaiti, senkin ihramaha! Laskeu maahan, paina korvasi kiinni kamaraan ja kuuntele, kuuluuko matkamiesten askeleita.

FALSTAFF. Onko teillä vipuja nostaa minut jälleen pystyyn? Lempo soikoon! Minä en aio näitä lihojani jalkaisin kantaa yhtä pitkää matkaa, vaikka saisin kaikki rahat isäsi aarreaitasta. Piruko teissä on, kun näin minua hypitätte hevosen lailla?

PRINSSI HENRIK.

Erehdyt: ei hevosen lailla, vaan hevosta vailla.

FALSTAFF. Rukoilen, rakas Heikku prinssi, toimita minulle hevoseni, rakas kuninkaan poika!

PRINSSI HENRIK.

Häpeä, lurjus! Olenko minä sinun tallirenkisi?

FALSTAFF. Mene sitte ja hirtä itsesi omaan perintöruhtinaalliseen sukkanauhaasi! Jos minä joudun kiinni, niin haastan tästä teidät oikeuteen. Jos en teistä kaikista teetä remppulauluja hävyttömille nuoteille, niin olkoon kipollinen sektä minulle myrkkyyä. Kun pila menee näin pitkälle, — ja jalkaisin lisäksi — niin minä sitä vihaan.

(Gadshill tulee.)

GADSHILL.

Seis!

FALSTAFF.

Teenhän sen, vastoin tahtoaanikin.

POINS.

Oo! Tuossa on hurttamme, tunnen äänen.

(Bardolph tulee.)

BARDOLPH.

Mitä uutta?

GADSHILL. Valepuku ylle! Naamarit kasvoille! Rahoja tulee kuninkaalle tuota mäkeä alas; ne ovat menossa kuninkaan aarreaittaan.

FALSTAFF.

Valehtelet, konna: menossa ovat kuninkaan kapakkaan.

GADSHILL.

Siinä on kyllin varaksi meille kaikille.

FALSTAFF.

Niin, hirsipuun varaksi.

PRINSSI HENRIK. Nyt, miehet, teidän neljän tulee hyökätä heihin tuossa ahtaassa solassa; Poin ja minä menemme tänne alemma; jos he pääsevät teidän kouristanne, niin joutuvat meidän käsiimme.

PETO.

Kuinka monta heitä lienee?

GADSHILL.

Noin kahdeksan tai kymmenen.

FALSTAFF.

Lempo soikoon! Etteivät he vaan rosvoa meitä!

PRINSSI HENRIK.

Mitä? Pelkuriko sir John Ihramaha?

FALSTAFF. Tosin en ole mikään nälkäkurki, niinkuin isoisäsi John Gaunt, mutta en siltä pelkuri, Heikku.

PRINSSI HENRIK.

Hyvä, sen saamme kohta nähdä.

POINS. Kuules, Hannu. Sinun hevosesi on pensasaidan takana; kun sitä tarvitset, niin löydät sen sieltä. Hyvästi, ja pidä puoliasi!

FALSTAFF.

Nyt en voi häntä piestä, vaikka vietäisiin hirteen.

PRINSSI HENRIK (syrjään Poinsille).

Eetu, missä on valejukomme?

POINS.

Tässä, käsillä ihan; nyt piiloon.

(Prinssi Henrik ja Poins poistuvat.)

FALSTAFF.

Nyt, miehet! Rohkea rokan syö, sanon minä; joka mies toimeensa!

(Matkustajia tulee.)

1 MATKUSTAJA. Tulkaa, naapuri. Poika saa taluttaa hevosiamme mäenrinnettä alas; me sill'aikaa voimme hiukan kävellä ja oikoa sääriämme.

ROSVOT.

Seis!

MATKUSTAJAT.

Kies' auttakoon!

FALSTAFF.

Lyökää! Maahan hakatkaa! Kurkut poikki niiltä lurjuksilta! Haa, senkin huorikat ja nakurit! Senkin lihamakkarat! He vihaavat meitä nuoria. Hakatkaa maahan heidät! Kynikää heidät!

1 MATKUSTAJA. Oi, hukassa olemme me ja omaisemme ikipäiviksi!

FALSTAFF. Hirteen, te turpeamahaiset riiviöt! Vai olette hukassa! Vai niin, te ihraiset saiturit! Jospa teillä vaan olisi aarteenne mukananne! Hiiteen, te sianliikkiöt! Häh, hunsvotit? Nuortenkin pitää elää. Olette ison jurin jäseniä, niinkö? Kyllä me, lempo soikoon, teidät juritamme?

(Falstaff y.m. poistuvat, ajaen matkustajat edellään ulos.)

(Prinssi Henrik ja Poins palajavat.)

PRINSSI HENRIK. Ne rosvot ovat panneet nuo kunnan miehet köysiin. Jos nyt me, sinä ja minä, voisimme ne rosvot rosvota ja ilolla ja riemulla lähteä Lontooseen, niin olisi siinä puhetta viikoksi, naurua kuukaudeksi ja hauskaa pilaa ikipäiviksi.

POINS.

Piiloon! Kuulen heidän tulevan.

(Rosvot palajavat.)

FALSTAFF. Nyt ystävät, tehkäämme jako, ja sitten ratsun selkään ennen päivän koittoa. Jos prinssi ja Poins eivät ole aika pelkureita, niin ei ole enää oikeutta maassa. Tuossa Poinsissa ei ole miehuutta enempää kuin villisorsassa.

PRINSSI HENRIK (Syöksee esiin).

Rahat tänne!

POINS.

Konnat!

(Heidän jakoa tehdessään, prinssi ja Poins karkaavat heidän päällensä. He juoksevat kaikki tiehensä, ja Falstaff, vaihdettuaan iskun tai pari, juoksee hänkin pois, jättäen jälkeensä kaiken saaliinsa.)

PRINSSI HENRIK.

Hevillä saatu! Ratsaille nyt jouten!
Hajan on rosvot ja niin säikyksissään,
Ett' toinen toista kohdata ei tohdi,
Varoen kumppaniaan urkkijaksi
Tule, Eetu! Falstaff hikoo kuollakseen

Ja höystä, missä liikkuu, laiha maata,
Jos voisin naurulta, niin säälisin.

POINS.

Voi, kuinka se konna mölisi!

(Poistuvat.)

Kolmas kohtaus.

Workworth. Huone hovilinnassa.

(Percy tulee, lukien kirjettä.)[5]

PERCY. "Mutta itse puolestani, mylord, olisin sangen taipuvainen olemaan mukana, siihen rakkauteen nähden, joka minut kiinnittää teidän huoneeseenne." — Olisi taipuvainen, — miksei ole sitten? Siihen rakkauteen nähden, joka hänet kiinnittää huoneeseemme: — sillä hän osoittaa, että rakastaa omaa latoansa enemmän kuin meidän huonettamme. Annahan kun jatkan. "Hanke, jota yritätte, on vaarallinen"; — niin, se on totta, vaarallista on saada nuhaa, nukkua, juoda; mutta minä sanon teille, herra Hölmönen, että tuosta vaara-nokkosesta me poimimme turvakukkasen. "Hanke, jota yritätte, on vaarallinen; ystävät, joita luettelitte, epävarmat; itse aika sopimaton, ja koko tuumanne liian kevyt niin suuren vastarinnan vastapainoksi." — Vai niin, vai niin te sanotte! Siihen sanon minä vastaan, että olette tyhmä moukka ja pelkuri, ja että valehtelette. Mikä tolvana! Jumal'avita, tuumamme on niin hyvä, ettei toista sen parempaa; ystävämme lujat ja luotettavat; hyvä tuuma, hyvät ystävät ja mitä parahimmat toiveet; mainio tuuma, varsin hyvät ystävät! Mikä kylmäjärkinen räivä! Itse kunnianarvoisa York kiittää tuumaamme ja koko hankkeen juonta. Tuhat tulimmaista! Jos nyt olisin sen konnan parissa, niin halkaisisin häneltä kallon hänen vaimonsa viuhkalla. Onhan mukana isäni, setäni ja minä itse, Lord Edmund Mortimer, Yorkin piispa, ja Owen Glendower! Ja vielä lisäksi Douglas! Olenhan kaikilta saanut kirjeitä, joissa lupaavat aseissa yhtyä minuun yhdeksäntenä ensi kuussa. Ja ovathan jo jotkut heistä liikkeelle lähteneetkin. Senkin uskon konna! Senkin pakana! Haa! Saattepa nähdä, että hän ihka vilpittömästi pelosta ja sydämen tuskasta lähtee kuninkaan luo ja paljastaa tälle koko hankkeemme. Oo, tahtoisin jakaantua kahtia ja antaa itselleni korvatillikan siitä, että olen yrittänytään taivuttaa tuollaista kuorittua maitokehloa näin kunniakkaaseen toimeen! Hirteen koko mies! Kielitelköön vaan kuninkaalle; me olemme varusteissa. Tänä iltana lähden matkaan.

(Lady Percy tulee.)

No, mitä, Katri? Kahden tunnin kuluttua sanon sinulle jäähyväiset.

LADY PERCY.

Oi, puolisoni, miks noin yksin olet?
Mist' olen syystä kaksi viikkokautta
Evätty Henrikkini vuotehesta?
Armaani, sano, mikä sulta riistää
Hilpeyden, ruokahalun, unikullan?
Miks katseesi niin usein maahan kiinnät
Ja usein säpsähdät, kun yksin istut?
Sun poskiltasi verevyys on poissa;
Aarteeni sai ja oikeuteni sinuun
Sumea sureilu ja valju synkkyys.
Kun uinuit, luonas valvoin ja sun kuulin
Sodista sopertavan rautaisista;
Kehoitit virmaa ratsuas ja huusit:
"Uljaasti! — Taistoon!" Kielelläsi oli
Hyökkäykset, paot, teltat, saartohaudat,
Hakulit, rintasuojat, bastioonit,
Kanuunat, kartessit ja tuliputket,
Tapetut soturit ja vankein lunnaat
Ja kaikki hurjan sotaleikin vehkeet.
Niin kiintynyt sun henkes oli sotaan
Ja niin sun mieles unessakin kuohui,
Ett' otsahasi hikihelmet nousi
Kuin kuplat mylleröidyn virran pintaan;
Ja kasvoillasi liikkui outo värve,
Kuin ihmisen, jolt', äkki kutsun kuullen,
Pidättyy henki. Mitä tietää tämä?

Mun miehen' askartelea vaaratyössä,
Mun täytyy tietää se, jos hän mua lempii.

PERCY.

Hoi, tänne!

(Palvelija tulee.)

Onko Ville vienyt käärön?

PALVELIJA.

On, armollinen herra, tunti sitten.

PERCY.

Ja Butler tuonut sheriffiltä ratsut?

PALVELIJA.

Vaan yhden ratsun hän vastikään toi.

PERCY.

Millaisen? Kimon tyyppikorvan? Niinkö?

PALVELIJA.

Niin.

PERCY.

Sillä kimolla ma voittoon kimmon.

Käyn heti ratsaille. O, Esperance![6]

Taluttakoon sen Butler tuonne puistoon.

(Palvelija menee.)

LADY PERCY.

Mylord, mua kuule.

PERCY.

Mitä sanot, lady?

LADY PERCY.

Mik' on se, joka näin sun tempaa pois?

PERCY.

Heponi, kultaseni, heponi.

LADY PERCY.

Hyi, sinä huimapäinen apina!

Niin monta eljettä ei karpällä

Kuin sulla oikkaa. Toden totta, Henrik,

Asian tahdon tietää, kuule; tahdon.

Varonpa, että veli Mortimer

Penääpi oikeuttaan ja sulta vaatii

Apua hankkeissaan. Mut, jos vaan lähdet —

PERCY.

Niin kauas jalkaisin, niin väsyn, lemmyt.

LADY PERCY.

No, sinä papukaija, vastaa mulle,

Ja vastaa suoraan siihen, mitä kysyn.

Sinulta pikkusormen taitan, Henrik,

Jos suoraa totuutta et sano mulle.

PERCY.

Pois!

Pois, lörrpä! — Lemmyt! — Minä en sua lemmi,

Sinust' en huoli, Katri? Nytkö aikaa

Ois suukkosotahan ja nukkeleikkiin?

Ei, nenät veriin vaan ja kruunut säröön,

Ja täysi kurssi! — Hitto, hevoseni! —

Sanoitko mitä, Katri? Mitä tahdot?

LADY PERCY.

Mua etkö lemmi? Etkö tosiaan?
No, olkoon niin! Jos sinä et mua lemmi,
En lemmi itsekään. Mua etkö lemmi?
Oi, sano, pilaa puhutko vai totta?

PERCY.

He, tahdotko mua nähdä ratsahilla?
Kun pääsen satulaan, niin vannon, että
Ei lemmelläni määrää. Kuule, Katri,
Vast'edes älä kysy, mihin menen,
Äläkä tiedustele, minkätähden.
Mun täytyy, mihin täytyy; lyhyesti:
Tän' iltana ma lähden, armas Katri.
Älykäs olet, vaan et älykkäämpi
Kuin Henrik Percyn vaimo; luja olet,
Vaan nainen kuitenkin; ja vaitioloss'
Ei ole vertaasi, siit' olen varma,
Ett'et sa puhu siitä, mit' et tiedä;
Ja siihen määrään sua uskon, Katri.

LADY PERCY.

Kuin? Siihen määrään vaanko?

PERCY.

En tuumaa enempää. Mut kuules, Katri,
Miss' olen minä, siellä myöskin sinä;
Huomenna sinä lähdet, tänään minä.
No, joko tyydyt, Katri?

LADY PERCY.

Täytyneehän.

(Menevät.)

Neljäs kohtaus.

Eastcheap. Huone Metsäsianpään ravintolassa.

(Prinssi Henrik ja Poins esiintyvät.)

PRINSSI HENRIK. Eetu, kuule, tule pois sieltä rasvaisesta huoneesta ja auta minua nauramaan hiukan.

POINS.

Missä olet ollut, Heikku?

PRINSSI HENRIK. Kolmen, neljän härkäpään kanssa kolmen- neljänkymmenen härkätynnyrin ääressä. Olen soittanut alentuvaisuuden alhaisinta säveltä. Olen, tiedäppäs, veljestynyt kokonaiseen viinuri-laumaan, ja osaan heitä kaikkia puhutella ristimänimillään: — Tommi, Reijo, Franssu. He vannovat jo autuutensa kautta, että, vaikka olenkin vaan Walesin prinssi, kuitenkin olen kuningas kohteliaisuudessa, ja sanovat peittelemättä, ett'en ole mikään kopea kollo niinkuin Falstaff, vaan oikea naisten naurattaja, iloinen vekkuli, kelpo poika, — niin maarin, niin he minua nimittivät, — ja kun minusta tulee Englannin kuningas, niin ovat kaikki Eastcheapin reippaat pojat minun käskettävinäni. Aimo ryyppääminen on heidän kielellään "purpuroimista", ja jos juotettaessa vedät henkeäsi, niin kirkaisevat he: "hei vaan! älä kursastele!" Sanalla sanoen, olen neljännestunnissa niin edistynyt, että voin elämänikäni kattilanpaikkuria saastaa hänen omalla kielellään. Kuules, Eetu, sinä olet jäänyt paljosta kunniaosta osattomaksi, kun et ollut mukana tässä metelissä. Mutta, Eetuseni, metoseni, tehdäkseni tuon nimesi vielä metoisemmaksi, annan sinulle tämän pennin arvoisen sokuritötterön, jonka vast'ikään kouraani pisti muuan viinuri-poika, joka ei eläissään ole muuta englanniksi sanonut kuin: "kahdeksan killinkiä ja kuusi penniä" ja "tervetultuanne", kimakasti lisäten: "heti, herra, heti! Pullollinen muskattia Puolikuun[7] laskuun", tai jotakin sentapaista. — Mutta kuulehan, Eetu, ajan kuluksi, odottaessamme täällä Falstaffia, menehän tuonne sivuhuoneeseen, minä tiedustelen pikku viinuriltani, miksi hän antoi minulle tuon sokurin; huuda vaan lakkaamatta: "Frans!", niin hän ei minulle vastaa muuta kuin: "heti". No, piiloon nyt, niin saat nähdä.

POINS.

Frans!

PRINSSI HENRIK.

Oivasti!

POINS.

Frans!

(Poistuu.)

(Frans tulee.)

FRANS. Heti, herra, heti! Kurkistappa, Rappu, Granaattiomenaan, tarvitaanko siellä jotakin.

PRINSSI HENRIK.

Tänne, Frans!

FRANS.

Armollinen herra!

PRINSSI HENRIK.

Pitkähkö sinulla on palvelusaika, Frans?

FRANS.

Onpa, maarin, viisi vuotta ja niin paljon kuin —

POINS (ulkoa).

Frans!

FRANS.

Heti, herra, heti!

PRINSSI HENRIK. Vai viisi vuotta! Onpa, maarin, siinä pitkä aika kalistella tinatuoppeja. Kuules, Frans, olisiko sinulla rohkeutta leikkiä pelkuria kontrahtisi kanssa, ottaa sääret selkääsi ja pötkiä tiehesi?

FRANS.

Hyvä Jumala, herra! Vannon kaikkien raamattujen kautta koko Englannissa, että voisihan se sydän —

POINS (ulkoa).

Frans?

FRANS.

Heti, herra, heti!

PRINSSI HENRIK.

Kuinka vanha olet, Frans?

FRANS.

Jahkahan mietin, — ensi Mikonpäivän aikaan tulen —

POINS (ulkoa).

Frans!

FRANS.

Heti, herra! — Pyydän, armollinen herra, odottakaa hetkinen.

PRINSSI HENRIK. Ei, kuulehan, Frans! Tuo sokuri, jonka minulle annoit, — olihan se pennin arvoinen, eikö niin?

FRANS.

Hyvä Jumala, herra! Olisin suonut, että olisi ollut kahden.

PRINSSI HENRIK.

Siitä annan sinulle tuhannen puntaa; velo, milloin tahdot, niin saat.

POINS (ulkoa).

Frans!

FRANS.

Heti, heti!

PRINSSI HENRIK. Hetikö, Frans? Ei, Frans; mutta huomenna, Frans; tai torstaina, Frans; tai toden totta, Frans, milloin vaan tahdot. Mutta, Frans. —

FRANS.

Armollinen herra!

PRINSSI HENRIK. Etköhän tahtoisi ryöstää tuota nahkatakkista ja kristallinappista miestä, jolla on kerotukka, agaattisormus, kirpunkarvaiset sukat, kerratut sukkanauhat, liukas kieli, espanjalainen tupakkimassi —[8]

FRANS.

Hyvä Jumala, herra! Ketä tarkoitatte?

PRINSSI HENRIK.

Onpa vaankin tuo ruskea muskatti teidän ainoa juomanne; sillä, näetkös, Frans, sinun valkea liinajakkusi alkaa käydä likaiseksi. Barbariassa, ystäväni, ei saata käydä pahemmin.

FRANS.

Mitä, herra?

POINS (ulkoa).

Frans!

PRINSSI HENRIK.

Joutuun, kuhjus! Etkö kuule, sinua huudetaan.

(Molemmat huutavat häntä, hän seisoo hämmentyneenä, tietämättä mihin mennä.)

(Viinuri tulee.)

VIINURI. Mitä! Seisotko vaan tässä, vaikka kuulet tämmöistä huutoa? Pidä huolta vieraista tuolla sisällä. — (Frans menee) Armollinen herra, vanha sir John ja puoli tusinaa muita hänen kanssaan, seisovat oven takana; saanko päästää heidät sisään?

PRINSSI HENRIK.

Anna heidän odottaa hetkinen, ja avaa sitten ovi. —(Viinuri menee.)

— Poins!

(Poins palajaa.)

POINS.

Heti, herra, heti!

PRINSSI HENRIK. Kuulehan! Falstaff ja ne muut rosvot ovat oven takana. Pidetäänkö hauskaa?

POINS. Hauskaa kuin heinäsiirkat, poikaseni. Mutta kuulehan, mitä sukkelaat peliä sinä täällä piditkään tuon passaripojan kanssa? Mitä nyt aiot?

PRINSSI HENRIK. Nyt olen taipuisa kaikkiin kujeisiin, mitä ikänä kujetta on ollut vanhan vakaan Aatamin ajoista alkain aina nykyisen sydänyön kahdentoista-lyönnin nulikkaikään asti.

(Frans tuo viiniä?) â- |

Mitä on kello, Frans?

FRANS.

Heti, herra, heti!

(Menee.)

PRINSSI HENRIK. Tuollakos vintiöllä niitä sanoja aina on vähemmän kuin papukaijalla, ja kuitenkin hän on naisesta syntynyt! Hänen toimensa on juosta portaita ylös ja portaita alas; hänen puhetaitoja on laskun pätkä. En kuitenkaan vielä ole silla päällä kuin Percy, tuo pohjolan tulikannus,[9] joka tappaa kuusi tai seitsemän tusinaa skottilaista suurukseksi, pesee kätensä ja sanoo vaimolleen: "Hyi tätä hiljaista elämää! Minä kaipaen työtä." — "Oi, rakas Heikkuseni", sanoo vaimo, "kuinka monta olet tänään tappanut?" — "Juottakaa kimoni", sanoo hän, ja vastaa tunnin päästä: "noin neljätoista

kappaletta; turha juttu!" —Kuule, káske sisáán Falstaff: miná osoittelen Percyä ja tuo saakelin ihrarunto saa osoitella hänen vaimoansa, rouva Mortimeria. Saas tästä! sanoi juoppolalli. Sisáán, se kylkiluun venkale, sisáán, se talimöhkä!

(Falstaff, Gadshill, Bardolph ja Peto tulevat.)

POINS.

Terve, Hannu! Missä olet ollut?

FALSTAFF. Surma syököön kaikki pelkurit, sanon minä, hiiteen kaikki tyyppi! Niin ja aamen! — Lasillinen sektii, poika! — Ennenkuin täämöistä elämää kauan jatkan, tahdon vaikka kutoa sukkaa, vieläpä niitä parsia, ja anturoidakin lisäksi. Surma syököön kaikki pelkurit! — Lasillinen sektii, lurjus! — Eikö enää ole kuntoa maailmassa?

PRINSSI HENRIK. Oletko koskaan nähnyt Titaanin, sen helläsydämisen Titaanin, suutelevan voikimpaletta, ja tämän aivan sulavan sen suloisesta haastelosta? Jos olet, niin katso tuota möhkää.

FALSTAFF. Koira sinä, tässä viinissä on kalkkia;[10] ei ole muuta kuin koiruutta viheliäisessä ihmisessä. Mutta pelkuri on kuitenkin pahempi kuin kalkilla sekoitettu sektii; viheliäinen pelkuri. — Mene menojasi, vanha Hannu! Kuole, milloin tahdot! Jos ei miehuus, tosi miehuus ole maan kasvoista kadonnut, niin olen minä mähnätön silli. Ei ole kolmea kelpomiestä hirttämätöntä koko Englannissa, ja yksi niistä on lihava ja alkaa vanheta. Jumala auttakoon meitä! Paha on maailma, sanon minä. Tahtoisin olla kankuri; voisin laulaa virsiä[11] tai jos jonkinlaista. Surma syököön kaikki pelkurit, sanon vieläkin!

PRINSSI HENRIK.

Häh, sinä villasäkki? Mitä mutiset?

FALSTAFF. Kuninkaanpoika! Jos en minä sinua pieksä kuningaskunnastasi sälesäilällä ja aja kaikkia alamaisasi edelläsi kuin hanhiparvea, niin en enää ikänä tahdo kantaa karvan kortta kasvoissani. Sinäkö Walesin prinssi?

PRINSSI HENRIK.

No, sinä äpäpä mallukka, mikä asiana?

FALSTAFF.

Etkö ole sinä pelkuri? Vastaa siihen! Ja tuo Poins sitte?

POINS. Lempo sinut periköön, sinä ihramaha! Jos sanot minua pelkuriksi, niin pistän sinut kuoliaaksi.

FALSTAFF. Minäkö sanoisin sinua pelkuriksi! Ennen näkisin sinut kadotettuna, kuin sanoisin sinua pelkuriksi. Mutta antaisinpa tuhannen puntaa, jos voisin juosta niin hyvin kuin sinä. Olet jotensakin suoralapainen; et välitä kuka selkälautasi näkee. Näinkö sinä ystävääsi selkää turvaat? Hiiteen semmoiset selkänojat! Minä tahdon ihmisille näyttää naamani. — Lasillinen sektii tänne! Olen lurjus, jos olen tänään tilkkaakaan maistanut.

PRINSSI HENRIK. Oo, sinä korpiruoka! Tuskin ovat huulesi kuivuneet siitä kuin viimeksi joit.

FALSTAFF. Se on yhtä kaikki! (Juo.) Surma syököön kaikki pelkurit, sanon vieläkin!

PRINSSI HENRIK.

Mikä asiana?

FALSTAFF. Mikäkö asiana? Neljä miestä täällä on siepannut tuhannen puntaa tänään aamutyökseen.

PRINSSI HENRIK.

Missä ne ovat, Hannu, missä?

FALSTAFF. Missäkö ovat? Pois ovat siepatut meiltä. Niitä oli sata miestä neljää raukkaa vastaan.

PRINSSI HENRIK.

Mitä sanot, mies? Satako?

FALSTAFF. Olen heittiö, jos en ollut kahdentoista kanssa heistä käsikähmässä kokonaista kaksi tuntia. Ihme kumma, että sieltä hengissä pääsin. Kahdeksan pistoa sain takkiini, neljä housuihini; kilpeni on vallan murskaksi ruhjottu, miekkani lovilla kuin käsisaaha: ecce signum. En ole koskaan tanakammin otellut siitä kuin mieheksi tulini; vaan ei auttanut mikään. Surma syököön kaikki pelkurit! — Kysy näiltä; jos sanovat päälle tai vaille sen, mikä on totta, niin ovat konnia ja pimeyden lapsia.

PRINSSI HENRIK.

Sanokaa, miehet, miten se kävi?

GADSHILL.

Me neljä hyökkäsimme noin kahdentoista kimppuun —

FALSTAFF.

Kuudentoista vähintään, prinssi hyvä.

GADSHILL.

Ja sidoimme ne köysiin.

PETO.

Eipähän, köysiin ne eivät joutuneet.

FALSTAFF. Konna sinä, köysiin ne joutuivat, joka sorkka; taikka olen minä juutalainen, oikein heprealainen juutalainen.

GADSHILL. Kun olimme saaliin jaolla, karkasi päällemme kuusi tai seitsemän pirteää miestä —

FALSTAFF.

Ja päästivät toiset köysistä; ja sitten tuli koko liuta.

PRINSSI HENRIK.

Mitä? Tappelitteko niiden kaikkien kanssa?

FALSTAFF. Kaikkienko? En tiedä, mitä sinä tarkoitat "kaikilla"; mutta jos minä en tapellut viidenkymmenen kanssa, niin olen minä nauriin naatti. Jos ei niitä ollut kaksi tai kolme päälle viidenkymmenen vanhan Hannu raukan kimpussa, niin en ole minä kaksijalkainen eläin.

PRINSSI HENRIK.

Jumala varjelkoon! Ethän vaan ole ketään lyönyt kuoliaaksi?

FALSTAFF. Vast' aika nyt Jumalaa rukoilla! Kahdelta heistä olen selän pehmittänyt, ja kaksi ihan varmaan on palkkansa saanut, kaksi kanvastimekkoista kelmiä. Kuules, Heikku, sanon jotakin, — jos valehtelen, niin sylje minua vasten naamaa, ja hauku hevoseksi. Tunnethan minun vanhan väistöni: — tämä oli asentoni, ja näin minä työkkäsin edes. Silloin syöksyi kimppuuni neljä kanvastimekkoista kanaljaa —

PRINSSI HENRIK.

Mitä? Neljäkö? Kaksihan sanoit vast'ikään.

FALSTAFF.

Neljä, Heikku, neljä minä sanoin.

POINS.

Niin kyllä, neljä hän sanoi.

FALSTAFF. Nämä neljä tulivat kaikki vasten rintaa ja hyökkäsivät yhtenä päälleni. Minä en kursastellut, vaan otin kilvelläni vastaan kaikki seitsemän miekanpistoa, — näin ikään.

PRINSSI HENRIK.

Seitsemänkö? Äskenhän niitä oli vaan neljä.

FALSTAFF.

Kanvastimekkoako?

POINS.

Niin, neljä kanvastimekkoa.

FALSTAFF.

Seitsemän, kautta tämän miekankahvan, taikka olen minä konna.

PRINSSI HENRIK.

Poins hyvä, älä huoli; kohta niitä karttuu vielä lisää.

FALSTAFF.

Kuuletko minua, Heikku?

PRINSSI HENRIK.

Kyllä, Hannu, vieläpä kuuntelenkin.

FALSTAFF. Oikein; se kannattaakin kuuntelemista. Nuo yhdeksän kanvastimekkoa, joista puhuin —

PRINSSI HENRIK.

Kas niin, kaksi lisää jo!

FALSTAFF.

Kun olin heiltä kantimet katkaissut, —

PRINSSI HENRIK.

Niin putosivat housut.

FALSTAFF. Niin alkoivat he väistyä; mutta minä seurasin perävilkkää käsin ja jaloin, ja vilahduksessa peittosin seitsemän niistä yhdestätoista.

PRINSSI HENRIK.

Hirmuista! Yksitoista kanvastimekkoa kasvanut kahdesta!

FALSTAFF. Vaan, niinkuin olisi piru riivannut, niin kolme turkaisen kelmiä, kolme viheriätakkia tuli takaapäin ja hyökkäsi päälleni; — oli, näet, niin pimeä, Heikku, ett'et olisi voinut nähdä omaa kättäsi.

PRINSSI HENRIK. Nuo valheet ovat kutojansa, isänsä, kaltaisia: paksuja kuin vuoret, törkeitä ja kouraan tuntuvia. Haa! sinä paksupäinen kuukupu, sinä römökalloinen hupakko, äpärrä, ruokoton, rasvainen talikäärö, —

FALSTAFF.

Mitä! Oletko hullu? Oletko hullu? Eikö totuus ole totuus?

PRINSSI HENRIK. Kuinka sinä voit erottaa nuo vihreätakit, jos oli niin pimeä, ett'et voinut nähdä omaa kättäsi? Anna kuulla syysi; mitä vastaat tähän?

POINS.

Niin syysi, Hannu, syysi!

FALSTAFF. Mitä? Pakostako? Eipäs; vaikka olisin vipuhirressä tai kaikki maanpiirin kidutukset kärsisin, niin pakosta en sano teille mitään. Vai pakosta teille sanoisin syyni! Vaikka olisi syitä niin taajassa kuin sinivatukoita, niin pakosta en sano syitäni yhdellekään sorkalle, enpäs vaan.

PRINSSI HENRIK. En tahdo kauemmin olla syypää tähän syntiin. Tuo veripunainen pelkuri, tuo patjanpainaja, tuo tammanselän-taittäjä, tuo suunnaton lihavuori, —

FALSTAFF. Suusi, senkin nälkäkurki, ankeriaan nahka, kuivattu naudankieli, sonninsuoro, kapakala, — huh, jos hengeltäni voisın sanoa kaikki, mihin sinua vertaan! — sinä kyynäräpuu, veitsentuppi, jousenkotelo, viheliäinen paistinvarras, —

PRINSSI HENRIK. Hyvä, hengitä välillä ja jatka sitten; ja kun olet halpaan vertailemiseesi uupunut, niin kuulehan minunkin suustani sananen.

POINS.

Kuuntele, Hannu!

PRINSSI HENRIK. Me kaksi näimme teidän neljän hyökkäävän toisten neljän päälle; te köytitte ne ja anastitte niiden tavarat. — Huomaa nyt, kuinka suora totuus teidät solmii. — Silloin me kaksi hyökkäsimme teidän neljän päälle ja, sanalla sanoen, kiristimme teiltä saaliinne; se on nyt meidän hallussamme; voittepa sen vaikka nähdäkin tässä talossa. — Ja sinä, Falstaff, sinä sieltä kieritit kuukupusi niin sievästi ja taitavan sukkelasti, ja möläsit armoa, ja aina vaan juoksit ja möläsit paremmin kuin koskaan olen kuullut sonnivasikan möläjävän. Mikä vaivainen sinä olet, kun noin hakkaat pilalle miekkasi ja sitten sanot, että se tuli tappelussa! Mitä juonia, mitä verukkeita, mitä lymyreikiä nyt keksinet, pelastuaksesi tästä julkeasta, sepo selvästä, häpeästä?

POINS.

No, annappa kuulla, Hannu, minkä juonen tähän keksit?

FALSTAFF. Jumaliste, tunsinhan minä teidät yhtä hyvin kuin oma tekijänne. Kuulkaahan nyt, hyvät herrat! Kävikö minun laatuun tappaa kruununperillinen? Sopiko minun tehdä vastusta varsinaiselle kuninkaanpojalle? Niin, tiedäthän sinä, että olen uljas kuin Herkules, mutta muista vaistoa: jalopeurakaan ei koske varsinaiseen kuninkaanpoikaan. Vaisto on suuri asia; minä olin pelkuri vaistosta. Rupean kaiken ikääni luulemaan parempaa itsestäni ja sinusta: itsestäni uljaana jalopeurana ja sinusta varsinaisena kuninkaanpoikana. Mutta, jumal'avita, pojat, iloissani olen, että teillä on rahat. — Emäntä, ovet kiinni! Tänään valvotaan, huomenna rukoillaan. — Velikullat, reimapojat, sydänkäpysset — kaikki hyvän kumppanuuden nimet teille annan! Hei, pidetäänkö lystiä nyt? Panemmeko toimeen näytelmän suoraa päätä?

PRINSSI HENRIK.

Siihen suostun, — ja sen aineena tulee olemaan sinun pakorettesi.

FALSTAFF.

Ah, ei siitä sen enempää, Heikku, jos minua rakastat.

(Ravintolan emäntä tulee.)

EMÄNTÄ.

Herran kiesus! Kaikkein armollisin prinssi, —

PRINSSI HENRIK.

Mitä nyt, kaikkein armollisin emäntä? Mitä asiaa?

EMÄNTÄ. Jesta, prinssi, tuolla on ulkona äyriäs herra hovista, joka tahtoo puhutella teitä; sanoo tulevansa isänne luota.

PRINSSI HENRIK. Anna hänelle sitten niin, että hänestä tulee koko kruunun mies, ja lähetä hänet takaisin äitini luo.

FALSTAFF.

Minkä lajinen mies se on?

EMÄNTÄ.

Vanha mies.

FALSTAFF. Mikä arvoisuuden ajaa vuoteesta keskellä yötä? — Saanko minä häntä vastata?

PRINSSI HENRIK.

Tee se, Hannu.

FALSTAFF.

Kyllä maarin minä hänet täällä suurin.

(Menee.)

PRINSSI HENRIK.

No, herraseni! Hyvin, määrinkin, tappelitte, — te, Peto, ja te, Bardolph; te olette jalopeuroja, tekin, juoksitte vaistosta pakoon; ette tahtoneet koskea varsinaiseen kuninkaanpoikaan, ette. — Hyi!

BARDOLPH.

Todellakin, minä juoksin, kun näin toistenkin juoksevan.

PRINSSI HENRIK. Todellakin, sano nyt minulle vakaasti: mitenkä sai Falstaff miekkansa noin rikkilouhituksi?

PETO. Niin, hän louhi sitä tikarillaan ja lupasi vaikka vanhoa sielunsa paholaiselle, jos vaan saisi teidät uskomaan, että se oli tullut tappelussa, ja kehoitti meitä tekemään samoin.

BARDOLPH. Niin, ja kiheltämään nenäämme saraheinillä, että ne vuotaisivat verta, ja sillä sitten tahrimaan vaatteemme ja vannomaan, että se oli kunnon ihmisten verta. Minulle tapahtui, mitä ei ole tapahtunut seitsemään vuoteen: minä punastuin, kuullessani hänen luonnottomia mielijohteitaan.

PRINSSI HENRIK. Konna! Sinä varastit sarkallisen sektiä kahdeksantoista vuotta sitten, josta jouduit kohdastaan kiinni, ja siitä saakka olet aina punastunut ex tempore. Sinulla oli tuli ja miekka sivullasi, ja kuitenkin sinä pötkit pakoon. Mikä vaisto sinua siihen käski?

BARDOLPH.

Prinssi hyvä, näettekö nämä tuliraanat? Näettekö nämä hehkuvat huurut?

PRINSSI HENRIK.

Kyllä näen.

BARDOLPH.

Mitä luulette niiden merkitsevän?

PRINSSI HENRIK.

Kuumaa maksaa ja kylmää kukkaroa.

BARDOLPH.

Marua, prinssi, oikeutta myöten.

PRINSSI HENRIK.

Ei; oikeutta myöten narua.

(Falstaff palajaa.)

Tuossahan se on laiha Hannu, tuossahan se on luurankale. No, sinä kaikkein rakkain vanukäärö? Paljoko aikaa on siitä, Hannu, kuin näit oman polvesi?

FALSTAFF. Omanko polveni? Kun minä olin sinun ijässäsi, Heikku, olin ruumiiltani tuskin niin paksu kuin kotkankynsi; olisin vaikka voinut pujahdella konttiporvarin peukalosormuksen läpi. Lempoon kaikki huolet ja huokaukset! Ne, ne miehen puhalluttavat kuin vesirakon. Nyt on piru merrassa: täällä oli sir John Bracy isäsi asialla; sinun täytyy huomenaamalla mennä linnaan. Tuo tunnettu hullupää pohjolasta, Percy, ja tuo toinen Walesista, joka antoi Amaimonille selkäsauvan ja teki Luciferista aisankannattajan ja pani paholaisen vannomaan vasallivalan walesilaisen piilukeihään vekaralla, — no, mikä perhana onkaan hänen nimensä?

POINS.

No, Glendower.

FALSTAFF.

Owen, Owen, sama mies; — ja hänen vävynsä Mortimer, ja vanha Northumberland, ja tuo reipas skottilaispukari, Douglas, joka selkäreposessa karkaa ylös pystysuoraa vuorensiinää.

PRINSSI HENRIK. Hän, joka, täyttä laukkaa ratsastaen, pistoolillaan ampuu varpusta lennosta.

FALSTAFF.

Oikein osattu!

PRINSSI HENRIK.

Mutta hänpä ei osannutkaan varpusia.

FALSTAFF. No niin, mutta sillä lurjuksella on sydän paikallaan; hän ei pötki pakoon.

PRINSSI HENRIK. No, mutta mikä lurjus sinä olet, kun vastikään ylistelit hänen karkaamistaan.

FALSTAFF.

Selkäreposessa, sinä irvihatmas: mutta jalan hän ei väisty jalansijaa.

PRINSSI HENRIK.

Kyllä, Hannu, vaistosta.

FALSTAFF.

Kyllä, kyllä, vaistosta. — No niin, hän on siellä, hänkin, ja eräs Mordake, ja tuhatmäärä sinilakkeja sitä paitsi. Worcester on yönaikaan pujahtanut pois; isäsi parta on käynyt valkoiseksi näistä uutisista. Nyt saa ostaa maata yhtä huokealla kuin mätää makrillia.

PRINSSI HENRIK. Kyllä, kyllä, jos tulee kuuma kesäkuu ja tätä kotitoraa kestää, niin näyttää siltä kuin saisimme ostaa neitsyyksiä niin kuin hevosen nauvoja ostetaan, sataluvuittain.

FALSTAFF. Totta puhut, poikaseni, peijakas olkoon! Näyttääpä siltä kuin tulisi liike siinä kohden hyvä. — Mutta, sanoppa, Heikku, etkö sinä ole kauheasti peloissasi? Sinä, ilmeinen kruununperillinen, luuletko, että koko maailma voisi sinulle löytää toista kolmea semmoista vastustajaa kuin tuo paholainen Douglas, tuo peikko Percy ja tuo perkele Glendower? Etkö ole hirveästi peloissasi? Eikö veri suonissasi värähtele?

PRINSSI HENRIK.

Ei, toden totta, vähääkään; minulla ei ole sinun vaistoasi.

FALSTAFF.

Mutta kyllä saat hirveän läksytyksen huomenna, kun tulet isäsi eteen. Opettele vastausta, jos minua rakastat.

PRINSSI HENRIK.

No, ole sinä olevinasi isäni, ja kuulustele minulta elämäni.

FALSTAFF. Tottako? Kyllä. — Tämä tuoli olkoon valtaistuimeni, tämä tikari valtikkani, ja tämä tyyny

kruununi.

PRINSSI HENRIK. Sinun valtaistuimesi on vaan jakkara, kultainen valtikkasi vaan lyijyinen tikari, ja kallis, komea kruunusi vaan katala, karvaton klani.

FALSTAFF. Hyvä; jos ei armon liekki ole sinussa kokonaan sammunut, niin tuletpa nyt liikutetuksi. — Tuokaa tänne lasillinen sektii, että saisin silmäni näyttämään punaisilta, niinkuin olisin itkenyt; sillä minun tulee puhua intohimoisesti, ja aionkin sen tehdä kuningas Cambyseen tapaan.[12]

PRINSSI HENRIK.

Kas niin, minä lankeen kontilleni.

FALSTAFF.

Ja minä alotan puheeni. — Väistyköö, te ylimykset!

EMÄNTÄ.

Herran Kiesus! Verratonta pilaa, totta totisesti!

FALSTAFF.

Äl' itke, armas kuningatar; turhaa on tässä herutella kyyneleitä.

EMÄNTÄ.

Oi, taivaan taatto, kuinka hän osaa olla arvokas!

FALSTAFF.

Pois, loordit, synkkä kuningatar vieköö;
Jo silmäin sulut tukkii kyynelvirta.

EMÄNTÄ. Herran Kiesus! Hän matkii noita lutkakomeljantteja niin, ettei paremmasta apua.

FALSTAFF. Vaiti, rouva olutkappa! Vaiti, rouva naukkunen! — Henrik, minä en ainoastaan sitä ihmettele, missä aikaasi kulutat, vaan myöskin sitä seuraa, missä liikut; sillä vaikka sauniot kasvavat nopeammin, jota enemmän niitä tallataan, niin kuitenkin nuoruus enemmän kuluu, jota enemmän sitä runnellaan. Että sinä olet poikani, siitä on minulle takeena osaksi äitisi sana, osaksi oma luuloni; mutta eritenkin tuo ilkamoinen silmäisi vilkunta ja tuo alahuulesi typerä lerppaaminen minua siitä vakuuttaa. Jos sinä siis olet poikani, joka tässä oli osoitettava, — miksi, jos sinä olet poikani, sinulle noin osoitetaan sormea? Sopiiko taivaan siunatun auringon laiskana loivotella pensaissa ja syödä sinivatukoita? Kysymys, jota ei sovi panna kysymykseen. Sopiiko Englannin pojan ruveta varkaaksi ja näpistellä kukkaroita? Kysymys, jota sopii panna kysymykseen. On olemassa, Henrik, yksi aine, josta usein olet kuullut puhuttavan ja jota useat meidän maan ihmiset tuntevat pi'en nimellä; tämä piki, kuten vanhat kirjailijat selittävät, jättää tahraa, ja samoin se seurakin, jossa sinä liikut; sillä, Henrik, nyt en puhu sinulle viinan hallussa, vaan kyynelten vallassa, en syyttä, suotta, vaan täyttä totta; en lipeällä kielellä, vaan kipeällä mielellä. — On kuitenkin yksi siveä mies, jonka usein olen nähnyt seurassasi, mutta en tiedä hänen nimeään.

PRINSSI HENRIK.

Minkä sorttinen mies, teidän majesteettinne, jos saan luvan kysyä?

FALSTAFF. Kaunis, komea mies, totta vieköön, ja ruumiikas; elävä katse, miellyttävät silmät ja sangen ylevä käytös, ja noin viidenkymmenen paikkeilla, luulisin, tai ehkäpä, totta maarin, lähempänä kuuttakymmentä; ja nyt se johtuu mieleeni: hänen nimensä on Falstaff. Jos tässä miehessä on haureuteen taipumusta, niin olen pettynyt hänen suhteensa, sillä, Henrik, siveyttä huomaa hänen katseessaan. Jos nyt puun voi tuntea hedelmästä, niinkuin hedelmänkin puusta, niin — sen sanon jyrkästi — siinä on siveyttä tuossa Falstaffissa. Pysy hänen seurassaan ja aja pois ne muut. Ja sano nyt, sinä pahankurinen jolppi, missä olet ollut koko tämän kuukauden?

PRINSSI HENRIK. Puhutko sinä niinkuin kuningas? — Toimita sinä minun osaani, minä olen kuninkaana.

FALSTAFF. Panetko minut viralta? Jos sinä teet sen puoleksikaan niin arvokkaasti ja majesteetillisesti sekä sanoissa että töissä, niin ripusta minut koivista kattoon, kuin kaninpoika tai jänö kanakauppiaan puodissa.

PRINSSI HENRIK.

Kas niin, tässä istun minä.

FALSTAFF.

Ja tässä seison minä. — Tuomitkaa, hyvät herrat!

PRINSSI HENRIK.

No, Henrik, mistä sinä tulet?

FALSTAFF.

Eastcheapista, teidän armonne.

PRINSSI HENRIK.

Vaikeita valituksia kuuluu sinusta.

FALSTAFF. Jumaliste, teidän armonne, ne ovat vääriä! Eipä sitä nuorta prinssiä sentään niin kiikkiin panna, eipä, piru olkoon!

PRINSSI HENRIK. Vannotko sinä, jumalaton kakara? Älä enää koskaan tule silmäini eteen! Sinä olet kauheasti eksynyt pois armontilasta; perkele kiusaa sinua vanhan, lihavan miehen hahmossa; tynnyri mieheksi on sinun seuranasi. Eikö sinulla ole parempaa kumppania kuin tuo ruokoton lorulaukku, tuo törkypurtilo, tuo pullistunut vesipöhö-lönttäre, tuo suuri summaton sektiaami, tuo rännttyjä täyteen tupattu matkasäkki, tuo paistettu markkinahärkä taikinat mahassa, tuo kunnianarvoisa synti, tuo harmaapäät riettaus, tuo isä mässäri, tuo ikäkulu turhuus? Mihin hän kelpaa muuhun kuin sektiiä maistamaan ja juomaan? Milloin hän on siisti ja puhdas muulloin kuin salvokukkoa leikkellessään ja syödessään? Missä taitava muussa kuin viekkauudessa? Missä viekas muussa kuin konnantyössä? Missä konnamainen muussa kuin kaikessa? Missä rehellinen muussa kuin ei niin missään?

FALSTAFF. Suvaitkaa, teidän armonne, lausua ajatuksenne selvemmin; ketä tarkoitatte, teidän armonne?

PRINSSI HENRIK. Tuota konnankurista, iljettävää nuorison viettelijää, Falstaffia, tuota vanhaa, valkopartaista saatanaa.

FALSTAFF.

Armollinen herra, sen miehen minä tunnen.

PRINSSI HENRIK.

Tiedän sen, että hänet tunnet.

FALSTAFF. Mutta jos sanon, että tiedän enemmän pahaa hänestä kuin itsestäni, niin sanon enemmän kuin tiedän. Että hän on vanha, Jumala nähköön, sitä todistaa hänen valkoinen päänsä; mutta että hän on, luvalla sanoen, huoripukki, sen minä kivenkovaan kiellän. Jos sektii ja sokeri on syntiiä, niin Jumala armahtakoon kaikkia kelvottomia! Jos vanhuus ja hilpeys on rikosta, niin on moni vanha ravintoloitsija, jonka tunnen, kadotukseen tuomittu. Jos on vihattava siitä syystä, että on lihava, niin ovat Pharaon lihat lehmät rakastettavat. Ei, armollisin herra, karkoittakaa Peto, karkoittakaa Bardolph, karkoittakaa Poins; mutta tuo herttainen Hannu Falstaff, lempeä Hannu Falstaff, kunnon Hannu Falstaff, uljas Hannu Falstaff, ja sitä enemmän uljas, kun hän on vanha Hannu Falstaff, — häntä älä karkoita Henrikkisi seurasta, häntä älä karkoita Henrikkisi seurasta; jos paksun Hannun karkoitat, niin karkoitat koko maailman.

PRINSSI HENRIK.

Sen teen, sen tahdon.

(Kolkutusta kuuluu. Ravintolan emäntä, Frans ja Bardolph poistuvat. Bardolph palajaa juoksujalkaa.)

BARDOLPH. Prinssi, prinssi! Sheriffi on oven takana, suuri, summaton vartiojoukko mukanaan.

FALSTAFF. Tiehesi, konna! Kappale näytellään loppuun. Minulla on paljon sanottavaa tuon Falstaffin hyväksi.

(Ravintolan emäntä palajaa.)

EMÄNTÄ.

Kies' auttakoon! Prinssi! Prinssi! —

PRINSSI HENRIK.

Hih hei, heleijaa! Piru ajaa viulunjousella! Mikä hätänä?

EMÄNTÄ. Sheriffi ja koko vartiojoukko on oven takana, tahtovat tarkastaa taloa. Päästänkö heidät sisään?

FALSTAFF. Kuuleppas, Heikku, älä koskaan sano oikeata kultarahaa väärennetyksi: sinä olet toden teolla hullu, vaikka et siltä näytä.

PRINSSI HENRIK.

Ja sinä olet luonnosta pelkuri, vaikka vaistoa vailla.

FALSTAFF. Minä ajan takaisin esilauseesi; jos sinä ajat takaisin tuon esivartijan, niin teet hyvin; jos et, niin päästä hänet sisään. Jos en minä pyövelin rattailta näytä yhtä muhkealta kuin joku toinenkin, niin hornaan koko kasvatukseni! Voineehan minut narulla kuristaa yhtä vikkellästi kuin jonkun toisenkin.

PRINSSI HENRIK.

Pois, piiloon seinäverhon taa;[13] — te toiset menkää tuonne ylös.

Nyt, hyvät herrat, vilpitön katsanto ja hyvä omatunto!

FALSTAFF. Niitä molempia on minullakin ollut; mutta nyt ne ovat mennyttä ja siitä syystä piilen.

(Kaikki poistuvat, paitsi prinssi ja Poins.)

PRINSSI HENRIK.

Kutsukaa sheriffi sisään.

(Sheriffi tulee ajurin kanssa.)

No, herra sheriffi, mit' anotte?

SHERIFFI.

Anteeksi ensin. Luikkina ja huuto

Eräitä ajanut on tähän taloon.

PRINSSI HENRIK.

Eräitä? Keitä?

SHERIFFI.

Armollinen herra,

Yks niist' on hyvin tuttu miehen julku,

Rasvainen koljo.

AJURI.

Rasvainen kuin voi.

PRINSSI HENRIK.

Se mies, sen vakuutan, ei ole täällä:

Lähetin juuri hänet asioille.

Mut lupaan miehen sanall', että hänet

Huomenna laitan puolipäivissä

Vastaamaan sinulle ja jokaiselle

Kaikesta, mikä syyksi hänelle pannaan.

Ja nyt, mä pyydän, talo jättäkää.

SHERIFFI.

Kyll', armollinen prinssi. Kaksi herraa

Ryöstössä hukkas kolmesataa markkaa.

PRINSSI HENRIK.

Lieneepä niin. Jos hän ne heiltä ryösti,

Niin työstään vastatkoon. Nyt hyvästi!

SHERIFFI.

Niin, hyvää yötä, armollinen herra!

PRINSSI HENRIK.

Jo eikö liene hyvä huomen, eikö?

SHERIFFI.

Niin tosiaan, jo lienee kello kaksi.

(Sheriffi ja ajuri menevät.)

PRINSSI HENRIK. Tuo rasvainen raato on yhtä tunnettu kuin Paavalin kirkko. Kutsu hänet esiin.

POINS. Falstaff! — Sikeässä unessa seinäverhon takana, ja kuorsaa kuin hevonen.

PRINSSI HENRIK. Kuules vaan, kuinka raskaasti hän hengittää. Tutkisteleppa hänen taskujaan. (Poins tutkistelee.) Mitä löysit?

POINS.

Pelkkää paperia, armollinen herra.

PRINSSI HENRIK.

Katsotaanpa, mitä niissä on; lueppa!

POINS (lukee).

Item salvokukko 2 killinkiä 5 penniä.

Item kastinta 4 penniä.

Item kaksi tuopillista sektii 5 killinkiä 8 penniä.

Item anjovista ja sektii illallisen jälkeen 2 killinkiä 6 penniä.

Item leipää 1/2 penniä.

PRINSSI HENRIK. Hirveätä! Vain puolen pennin arvosta leipää noin kohtuuttomaan määrään sektii! — Mitä muuta löydät, pane talteen; sen luumme, kun saamme parempaa aikaa. Maatkoon hän siellä päivän valkeamaan. Minä menen aamulla hoviin; meidän tulee kaikkien lähteä sotaan, ja sinä olet siellä saapa arvoisan tehtävän. Tuolle lihavalle rentulle toimitan paikan jalkaväessä, ja tiedän, että parin sadan jalan marssi on hänelle kuolemaksi. Rahat ovat maksettavat takaisin korkojen kanssa. Tule luokseni aamulla hyvissä ajoin; ja nyt, hyvää huomenta, Poins.

POINS.

Hyvää huomenta, prinssi hyvä.

(Menevät.)

KOLMAS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Bangor. Huone ylidiakonin asunnossa.

(Percy, Worcester, Mortimer Ja Glendower tulevat.)

MORTIMER.

Lupaukset hyvät, puolueemme taattu,

Työn alku onnekas ja toivorikas.

PERCY.

Lord Mortimer ja lanko Glendower,

Suvaitsetteko istua?

Ja setä Worcester: — tuhat tulimmaista!

Unohdin kartan.

GLENDOWER.

Ei, ei, tässä on se.

Istuhan, Percy lanko, istu Hotspur;

Nimellä tuolla kun sua Lancaster

Vaan mainitsee, niin kalpenee hän aina

Ja huohtaa ja taivaaseen sun toivoo.

PERCY.

Ja teidät helvettiin, kun mainittavan

Vaan kuulee Owen Glendowerin nimen.

GLENDOWER.

Hän oikeess' on; kun minä tulin ilmaan,

Niin taivaan otsan täytti tulihaamut

Ja soihtuvalkeat; kun minä synnyin,

Maan laaja piiri peruksissaan järkkyy

Kuin pelkuri.

PERCY.

Niin käynyt ois, vaikk' oisi
Emonne natukissa poikinut
Ja itse ette koskaan syntyntykään.

GLENDOWER.

Maa järkkyy, sanon ma, kun synnyin minä.

PERCY.

Maa, sanon ma, mun mieltäni ei ollut,
Jos luulette sen teitä järkkyyneen.

GLENDOWER.

Maa vapisi ja taivas leimueli.

PERCY.

Maa järkkyy kai, kun näki taivaan liekit.
Ei syntymänne pelost' ensinkään.
Poteva luonto ankarista purkeist'
Useinkin helpon saapi; usein vaivaa
Kohtuista maata jonkinlainen ähky,
Kun henki riihaton on vangittuna
Sen sisuksiin; ja tää kun pyrkii maalle,
Niin eukko-rukka vapisee, ja tornit
Se kukistaa ja sammaltuneet linnat.
Kipua moista teidän syntyissänne
Maa-emo varmaan tunsi.

GLENDOWER.

Noin ei rohkeis

Mua moni vastustella. Vielä kerran
Sen sanon: maailmaan kun tulini minä,
Niin taivaan otsan peitti tulihaamut,
Vuorilta vuohet syöksyivät, ja karja
Porullaan täytti kedot säikkyneet.
Nää enteet minun suuruuttani tiesi,
Ja koko elämäni osoittaakin,
Ett' arki-ihmisiin en kuulu minä.
Ken, sylimä sen meren, joka huuhtoo
Englannin, Skotlannin ja Walesin rantaa,
Mua tahtoo neuvoa kuin koulupoikaa?
Ken vaimon-syntyinen, mun rinnallani
Voi salataidon jyrkännettä nousta
Tai tieteen syvyyksiin mua seurata?

PERCY.

Paremmiin walesiläist' ei kukaan haasta.
Ma tahdon murkinoida.

MORTIMER.

Vait, Percy lanko! Vimmaan hänet saatat.

GLENDOWER.

Voin hornast' aaveita ma kutsua.

PERCY.

No, sen voin minäkin, ja sen voi kaikki,
Mut toinen asia on, tulevatko.

GLENDOWER.

Voin sulle näyttää, miten pirun valtaat.

PERCY.

Ja minä, lanko, sulle näyttää voin,
Mitenkä pirun häädät totuudella:
Totuutta puhu vaan, niin piru häätty. —
Jos voit, niin tänne loihdi se, mut mulla
On, jumal'auta, voimaa sitä häätää.

Ikäsi kaikki puhu totuutta,
Niin piru häätty.

MORTIMER.

Kas niin, ystävät,
Tuo kina hyödytön jo päättäkää.

GLENDOWER.

Kolmasti Bolingbroke mua voittaa koitti;
Kolmasti Severn-virran särkiltä
Ja Wyen rannoilta ma hänet ajoin
Paljaana, säiden pieksämänä, kotiin.

PERCY.

Paljaanako? Ja vielä kurjaan säähän?
No, piru olkoon, eikö horkkaa saanut?

GLENDOWER.

Kas, täss' on kanta. Kolmiako jaamme
Nyt oikeutemme, sopimuksen mukaan?

MORTIMER.

Päädiakoni jo sen jakanut
On kolmeen, aivan yhtä suureen osaan.
Mun osuuteni Englannist' on tämä:
Severnist' itään, Trentist' etelään;
Severnin länsipuolen, koko Walesin
Ja kaikki tämän piirin vehmaat maat
Saa Owen Glendower; — ja te, rakas lanko,
Tuon ylijäämään Trentin pohjoispuolia.
On välikirja tehty kolminainen:
Kun sinetillämme sen vahvistamme, —
Ja sen jo tänä yönä tehdä voimme, —
Niin huomenna te, Percy, ynnä minä
Ja Worcester setänne, me kiirehdimme
Tapaamaan Shrewsburyssä, niinkuin määrä,
Isäanne sekä skottilaisten voimaa.
Isäni Glendower ei vielä jouda;
Mut neljääntoista päivään emme vielä
Tarvinne hänen apuaan. — (Glendowerille.) Sill'aikaa
Ko'ota ehtinette ystävämme,
Vasallit, naapurit ja ylimykset.

GLENDOWER.

Vähemmäss' ajassa ma teihin yhdyn.
Ja silloin mull' on teidän vaimot myötä.
Nyt teidän täytyy heidät salaa jättää;
Sill' uppoisihan mailma kyyneltulvaan,
Jos hyvästelisitte vaimojanne.

PERCY.

Mun osuuteni pohjaan Burtoniita
Niin suur' ei ole minusta kuin teidän.
Tuo virta, nähkääs, tuossa mutkittellee
Ja puolikuuhkon kulman, aika palan
Pois leikkaa parhaimmista maistani.
Sen juovaan laitan tuohon kohtaan padon
Ja uutta uomaa kauniina ja tyynnä
Hopeakirkas Trent saa sitten juosta.
Noin syvään polvia ei saa se tuossa
Ja multa riistää moista oivaa maata.

GLENDOWER.

Ei polvia? Sen täytyy; näet, se polvii!

MORTIMER.

Niin, nähkääs, kuinka suuntansa se ottaa

Ja tekee tänne yhtä suuren polven,
Pois vastaisesta maasta leikellen
Juur' yhtä paljon kuin se viepi teiltä.

WORCESTER.

Vähällä työllä tähän kaivos tehdään,
Niin pohjoisosa saa tuon niemen lisää,
Ja virta juoksee suorana ja tyyynnä.

PERCY.

Niin tahdonkin, ja se ei paljon maksa.

GLENDOWER.

Mut minä sit' en tahdo.

PERCY.

Kuinka? Ette?

GLENDOWER.

En; älkää sitä tehkö.

PERCY.

Ken mua kieltää?

GLENDOWER.

He, minä.

PERCY.

Tehkää niin se, etten teitä
Ma ymmärrä: puhukaa walesiläistä.

GLENDOWER.

Ma puhun englantia niinkuin tekin;
Englannin hoviss' olen kasvatettu,
Englantilaista lauluakin monta
Somasti nuorra lauloin harpunsäistöön
Ja sievistelin soitollani kieltä;
Kykyä moist' ei ole teissä nähty.

PERCY.

Iloitsen sydämmestä, toden totta.
Kasina ennen naukua ma tahdon
Kuin moinen riiminrenkuttaja olla.
Vaskisen jurppa-oran kirskettä
Tai kuivan pyörän kitkaa ennen kuulen;
Se niin ei vihloisi mun hampaitani,
Kuin mokomakin lörppö runous;
Se on kuin jäykän konin jolkutusta.

GLENDOWER.

No, tehkää Trentille siis uusi juopa.

PERCY.

En huoli. Kolmasti sen verran maata
Hyvälle ystävälle luovuttaisin.
Mut tietkää, kauppa-asioiss' en myötää
Hiuskarvast' yhdeksättä osaakaan.
Ovatko kirjat valmiit? Joko mennään?

GLENDOWER.

On kaunis kuudan; tänä yönä menkää;
Ma kirjuria joudutan ja samass'
Erolle valmistelen vaimojanne.
Varonpa tyttäreni hullautuvan,
Niin Mortimeriins' on hän kiintynyt.

(Menee.)

MORTIMER.

Hyi, Percy, isää noin kun ärsytätte!

PERCY.

En muuta voi; hän suututtaa mua usein:
Kielellään ain' on myyrät, muurahaiset,[14]
Ja noita Merlin ennustuksinensa,
Ja lohikäärmeet, evättömät kalat,
Kynivät korpit, siipirikot aarnit,
Makaavat leijonat ja juoksukissat,
Ja muuta tyhmää hölyn pölyä,
Jost' ihan pakanantuu. Eilis-yönä
Mua viivytteli yhdeksättä tiimaa,
Nimeltä nimitellen kaikki pirut,
Jotk' oli palkannut. Oo, hän mua kiusaa
Kuin rampa hevonen tai kärty akka
Tai savuava pirtti. Sipulilla
Ja juustoll' elän tuulimylyyss' ennen
Kuin, herkut suussa, häntä kuuntelen
Paraassa kristikunnan huvilassa.

MORTIMER.

Mut kunnan mies hän vaan on, toden totta,
Ja ihmeen lukenut ja salatietoon
Perehtynyt, kuin jalopeura uljas,
Ja ihmeen ystävällinen, ja aulis
Kuin Indian aarreatat. Tietkääs, lanko,
Hän panee luonteeseenne suuren arvon,
Ja hillitseepä luonnon kiukkuaankin,
Kun häntä ärsytätte, toden totta.
Mua uskokaa: maan pääll' ei ole toista,
Ken, nuhdetta ja vaaraa kokematta,
Niin häntä oisi härnännyt kuin te.
Mut pyydän: älkää usein sitä tehkö.

WORCESTER.

Niin kyllä, liaks olit moittivainen,
Ja tänne tultuasi kaikki teit
Häneltä hämmentääkses ihan mielen.
Tuo vika täytyy sinun heittää, lanko;
Siit' usein ylvä miehen mieli kuultaa, —
Ja muuta kiitosta et siitä saa, —
Mut usein osoittaa se raakaa vimmaa,
Maltittomuutta, tapain puutetta,
Kopeutta, röykkyytt', itsekylläisyyttä.
Vähinkin näistä kansan lemmen riistää
Jalolta mieheltä, ja muutkin hyveet,
Jos kuinka kauniit, tahraa se, ja niiltä
Vie kehun ansaitun.

PERCY.

Sätitte hyvin;

Jumala hienot tavat siunatkoon! —
Tuoss' eukkomme; jäähyväiset nyt teemme.

(Glendower palajaa lady Percyn ja lady Mortimerin kanssa.)

MORTIMER.

Elävä kiusa! Englantia vaimon'
Ei osaa lain, ja Walesin kielt' en minä.

GLENDOWER.

Hän itkee, sinust' erota ei tahdo:
Soturiks tulla tahtoo, sotaan mennä.

MORTIMER.

Sanokaa, että Percy-tädin kanssa

Jälestä heti pääsee seurassanne.

(Glendower puhuttelee tytärtään Walesin kielellä,
tämä vastaa samalla kielellä.)

GLENDOWER.

Hän vimmoissaan on; hupsu, puupää luiska,
Hän suostutuksille on aivan kuuro.

(Lady Mortimer puhuttelee Mortimeria Walesin kielellä.)

MORTIMER.

Käsitän katsees; tuota walesiläistä,
Mi noista paisuvista silmist' uhkuu,
Ma hyvin tunnen; jos ei hävettäisi,
Samalla kielellä ma vastaisin.

(Lady Mortimer puhuu taaskin.)

Ma ymmärrän sun muiskus, sinä minun,
Ja se on tujukasta haastelua.
Näin, armas, kouluasi käyn ma, kunnes
Sun kieles olen oppinut; sun suussas
Tuo Walesin kieli soi kuin ylvä laulu,
Min kaunis kuningatar puistikossa
Livertää hurmaavasti luutun säistöön.

GLENDOWER.

Jos noin sä hellyt, hullaantuu hän aivan.

(Lady Mortimer puhuu taas.)

MORTIMER.

Oh, tuost' en ymmärrä sen taivaallista!

GLENDOWER.

Kaislalle tuohon maata sinut käskee
Ja pääsi painaa hänen helmahansa,
Niin lempilaulusi hän sulle laulaa
Ja unettaret luomillesi loihtii;
Hurmaavaan hortoon veresi hän tenhoo
Ja unen saa ja valveen moiseen riitaan
Kuin yön ja päivän riita vähää ennen,
Kuin uljas taivaallinen valjakko
Idässä kultaist' alkaa kulkuansa.

MORTIMER.

Ah, mielelläni lauluaan ma kuulen;
Sill'aikaa varmaan valmistuvat kirjat.

GLENDOWER.

Tee niin.
Se soittokunta, joka teille soittaa,
Ilmassa leijuu, tuhat virstaa täältä,
Mut tääll' on kohta. Istu vaan ja kuule.

PERCY. Tule, Katri, sinä sen makaamisen osaat; no joutuun, joutuun, että saan painaa pääni sinun helmaasi.

LADY PERCY.

Sinä, räökkäsorsa!

(Glendower lausuu muutamia sanoja Walesin kielellä.
Soitto alkaa.)

PERCY.

Nyt näen, ett' osaa piru Walesin kieltä,
Enk' oikkujaan nyt lainkaan ihmettele.
Hän, jumal'aut, on hyvä soittoniekka!

LADY PERCY.

Sinun siis pitäisi olla hyvinkin soitannollinen, sinä kun olet kokonaan oikkujesi vallassa. Hiljaa, veitikka, ja kuuntele, kun lady Mortimer laulaa Walesin kielellä.

PERCY.

Ennemmin kuulen, kun Lady narttuni ulvoo Irlannin kielellä.

LADY PERCY.

Tahdotko, että lyön pääsi puhki?

PERCY.

En.

LADY PERCY.

Ole sitten hiljaa.

PERCY.

Enkä ole; se on naisten vikoja.

LADY PERCY.

Siis Jumala sinua auttakoon!

PERCY.

Tuon Walesin rouvan viereen.

LADY PERCY.

Mitä sanot?

PERCY.

Vaiti! Hän laulaa.

(Lady Mortimer laulaa walesiläisen laulun.)

Kuules, Katri, sinunkin pitää laulaa laulu.

LADY PERCY.

En, totta totisesti, sitä tee.

PERCY. Et, totta totisesti, sitä tee! Sydänkäpyseni, vannothan kuin sokurileipojatar ikään. "En totta totisesti sitä tee" ja "niin totta kuin elän" ja "niin totta kuin Jumala minua auttakoon" ja "niin totta kuin päivä" —

Tuollaiset veltot saksanvalat näyttää,
Kuin et ois koskaan käynyt tullin taakse.
He, vanno, Katri, oikein paksu vala,[15]
Niinkuin sun kaltaisesi rouvan sopii,
Ja heitä nuo sun "totta totisesti"
Ja moiset piparkakku-vakuutukset
Sametti-puuhkille ja teikareille.
No laula nyt!

LADY PERCY.

En tahdo laulaa.

PERCY. Siten tulet suorinta tietä räätälikksi[16] tai punatulkkujen kesyttäjäksi. Kun vaan välikirjat valmistuvat, niin lähdet matkaan parin tunnin kuluttua; tule jäljestä, jos tahdot.

(Menee.)

GLENDOWER.

Tule, Mortimer; sin' olet yhtä hidas
Kuin Percy kiihkeä ja tulinen.
Kun kirjat saadaan, sinetti vaan alle
Ja heti ratsun selkään!

MORTIMER.

Mielist' aivan.

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Lontoo. Huone hovilinnassa.

(Kuningas Henrik, Walesin prinssi ja loordeja tulee.)

KUNINGAS HENRIK.

Suvaitkaa, loordit! Walesin prinssin kanssa
Tahdomme kahden haastaa; lähell' olkaa,
Me hetikohta teitä tarvitsemme. —

(Loordit poistuvat.)

En tiedä, niinkö Jumalan on tahto
Rangaista pahat työni sillä, että
Viisaassa neuvossansa mulle laittaa
Omasta verestäni kostonvitsan.
Niin, elosi ja elämäsi minut
Saa uskomaan, ett' olet taivahalta
Minulle tuliseksi kostoks pantu
Ja piiskaks synneistäni. Kuinka muuten
Noin alhaiset ja hurjat mieliteot,
Noin köyhät, tyhjät, riettaat harrastukset,
Noin ontot huvit ja noin raaka seura,
Kuin mihin sinä olet juuttunut,
Ne kuinka soveltuvat jalon veren
Ja ruhtinaisen mielen kanssa yhteen?

PRINSSI HENRIK.

Ylevä isä! Soisin, että voisin
Vioista kaikista niin puhdistaida,
Kuin itseni ma syyttömäks voin näyttää
Moneenkin, joka syykseni on pantu.
Sen verran toki kohtuutt' anon, että,
Kumottuani monet juoruvälitteet,
Joit' usein valtain korvaan kuiskivat
Imartajat ja kehnot kielikellot,
Ne tosi erheet, joihin nuoruuteni
On hurjan hillitönnä heittänyt,
Te anteeks annatte, kun nöyräst' anon.

KUNINGAS HENRIK.

Jumala sulle anteeks antakoon!
Mut mua ihmetyttää, että, Henrik,
Sun mielitekojesi lennon suunta
Niin toinen on kuin esi-isiesi.
Menetit raakuudellas neuvostossa
Sen paikan, jonka nuoremp' otti veljes;
Oletpa pian vieras koko hovin
Ja oman veriheimos sydämelle.
Mitt' aika odotti ja toivoi sulta,
Se mennytt' on, ja joka sielu sulle
Pikaista hukkaa ennustaa. Jos minä
Noin arvoani oisin tuhlannut,
Noin kaikkein silmäin ruoaks altistunut
Ja julki antaunut halpaan seuraan,
Niin sama kansan mieli, joka kruunun
Minulle soi, sen silloist' omistajaa
Edelleen suositellut ois ja minut
Maanpakoon maineettomaan jättänyt
Mitättömäksi, huomaamattomaksi.
Näyttäydin harvoin, vaan kun ulos läksin,
Mua pyrstötähden lailla kummasteltiin;
"Tuoss' on hän", sanoi toiset lapsilleen,
Ja toiset: "missä? ken on Bolingbroke?"
Näin riistin kaiken sulon taivahalta
Ja nöyryyteen niin pukeuduin, että
Ma kansan sydämmestä suosin voitin

Ja kansan suusta riemun tervehuudot,
Kuninkaan kruunupäisen nähden aivan.
Näin uutena ja tuoreena ma pysyin;
Mua niinkuin messupapin kasukkaa
Suu auki katseltiin; niin loistossani
Esiinnyin harvoin, mutta komeasti,
Ja outous antoi sille juhlan arvon.
Kuningas häiläkkä hän hyöri, pyöri,
Mukana narrit löyhät, pää kuin taula,
Jok' ottaa pian tulen, pian sammuu;
Vedelti arvoaan ja kuninkuuteen
Sekoitti narrein ilveet, alttiiks antain
Nimensä suuren näiden ilkkunalle,
Ja alensihe, haitaks arvollensa,
Nulikkain ivaa irjumaan, niin tullen
Pilaksi joka parrattoman houkon;
Kaduilla, kujilla vaan seurusteli,
Ruveten kansansuosin kerjääjäksi.
Noin silmin aina ahmittuna, vihdoin
Hunaja kyllytti, kuvottaa alkoi
Sen maire maku, josta vähäinenkin
Vähäiseen lisää jo on liian liikaa.
Kun joskus sitten esiintyy, niin on hän
Kuin käki kesäkuulla, jota kuullaan,
Mut suotta vaan, ja katsellaan, mut silmin,
Jotk', arkinäkemistään tylstyneinä,
Niin ihailevaa katsett' ei voi luoda
Kuin vaatis majesteetin aurinko,
Jok' ällistyvää silmää harvoin kohtaa.
Torkuttiin, silmät harmaallaan, ja maattiin
Juur' nenän edessä, ja irmasteltiin
Kuin raivostunut mies vihollistaan;
Niin näköns' inhoitti ja tympeytti.
Samassa tilass' olet sinä, Henrik;
Sa ruhtinaisen etuutesi olet
Hukannut huonoon seuraan; kaikkein silmät
Jo kylläyneet on tuohon halpaan näkyyn,
Pait mun, jok' ei voi kyllikseen sua nähdä
Ja joka tekee, mit' en sois sen tehdä:
Sokeutuu hupsumaista hellyyttään.

PRINSSI HENRIK.

Kuningas armollisin, vasta tahdon
Varani pitää.

KUNINGAS HENRIK.

Aivan samanlainen

Kuin sinä tällöin, oli Richard silloin,
Kun Ranskasta ma Ravensburgiin saavuin;
Ja mikä minä silloin, nyt on Percy,
Niin, kautta sieluni ja valtikkani,
Enemmän hän on oikeutettu valtaan
Kuin sinä, pelkkä perimyksen varjo.
Hän ilman oikeuden tapaistakaan
Aseilla täyttää valtakunnan kentät;
Ei pelkää leijonankaan hirmukitaa;
Ja vaikk' ei vanhemp' iältään kuin sinä,
Hän ikäloordit vie ja arvopiispat
Veriseen taisteluun ja miekanryskään.
Mink' ikimaineen saikaan hän, kun voitti
Kuuluisan Douglaan, jonka ylväät teot,
Tuliset hyökkäykset ja suuri maine
Vei ylevimmän sotakunnian
Ja etuarvon kaikilt' urohilta
Kaikissa kristikunnan valtioissa!

Kolmasti Hotspur, tämä sankartaimi,
Mars kapalossa, voitti suuren Douglaan,
Vangitsi hänet kerran, päästi vapaaks
Ja teki ystäväkseen, täyttääksensä
Vihaisen sodan suun ja järkyttääkseen
Valtaistuimemme turvallista rauhaa.
Ja mitä sanot tähän? Percy, Northumberland,
Mortimer, Douglas, Yorkin arkkipiispa
Kapinaa mieltivät ja aseiss' ovat.
Vaan miksi sulle, Henrik, näitä kerron?
Miks puhun vihamiehistäni sulle?
Jok' olet lähin vihamies ja pahin,
Jot' orjan pelko, halpa taipumus
Ja oikun puuska valtaa niin, ett' ehkä
Mua vastaan sodit Percyn palkkalaisna,
Ja hänen kannoillaan kuin koira ryömit,
Näin näyttäin, kuinka turmeltunut olet.

PRINSSI HENRIK.

Tuot' älkää uskoko; niin ei käy koskaan.
Jumala niille kostakoon, jotk' ovat
Näin multa majesteetin lemmen vieneet.
Tuon kaiken vielä Percyn pää saa maksaa,
Ja kerran mainepäivän laskiessa
Ylpeillen sanon: "teidän olen poika",
Kun tulen, yllä puku ihka verta
Ja kasvot peitettyinä hurmeverhoon,
Mi huuhdottuna pois vie häpeänkin.
Ja sinä päivänä, — jos vaan se koittaisi —
Tuo sama kunnian ja maineen lapsi,
Tuo ritar' ylväs, tuo maan-kuulu Hotspur
Ja hylky Henrikkinne ottelevat.
Jos joka säde hänen kypärissään
Ois määrätön ja minun kiireelläni
Häpeä kaksinkertainen! Se tulee
Se aika, jolloin tämä pohjan piltti
Saa vaihtaa maineensa mun häpeääni.
Isäntärenkini on Percy vainen,
Hän mainetta mun hyväkseni korjaa;
Mut tilinpä niin ankaran ma vaadin,
Ett' antaa saa hän kaiken kunniansa,
Vihonpa viimeisenkin maineen tilkan,
Ma sydämmestään muuten velan riistän.
Jumalan nimessä sen lupaan tässä:
Jos Hän mun sallii päätökseen sen saattaa,
Parantaa sillä tahdon, majesteetti,
Nuo hurjuuteni lyömät vanhat haavat;
Jos ei, niin kuolo kaiken velan pyyhkii;
Ja ennen kuolen satatuhat kertaa,
Kuin rikon valastani pienint' osaa.

KUNINGAS HENRIK.

Tuo satatuhat kapinoivaa surmaa;
Sa siihen vallan saat ja valtakirjan. —
(Blunt tulee.)
No, Blunt? Sun katsees kiirettä on täynnä.

BLUNT.

Niin asiakin, jota tässä ajan.
Mortimer Skotlannista[17] laittaa tiedon,
Ett' yhdentenätoista tässä kuussa
Englannin kapinoitsijat ja Douglas
On Shrewsburyssä yhtyneet; niin suuri
Ja peloittava heill' on sotavoima, —
Jos pysyvät vaan kaikki sanassaan, —

Kuin koskaan tuhonnut on valtakuntaa.

KUNINGAS HENRIK.

Tänpä lähtee Westmorelandin kreivi
Ja poikani Lancaster hänen kanssaan;
Tuo tieto, näet, on viiden päivän vanha.
Ens keskiviikkona sa, Henrik, lähdet,
Ja torstaina me itse matkustamme.
Bridgnorthiss' yhdytään; sun tiesi, Henrik,
Käy Glostershiren kautta; joukkomme
Pitäisi kahdentoista päivän päästä
Bridgnorthiss' olla, laskujeni mukaan.
Täys meill' on työ, nyt viipyä ei auta,
Menestys herpoo vitkastuksen kautta.

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Eastcheap. Huone Metsäsianpään ravintolassa.

(Falstaff ja Bardolph tulevat.)

FALSTAFF. Bardolph, enkö ole häijysti laihtunut tuon viime kahakan jälkeen? Enkö ole riutunut? Enkö kutistunut? Oo! nahkakin ruumiillani roikkaa ja remppaa kuin vanhan rouvan yöviitta; olen niin kitistynyt kuin vanha omena. Niin, kääntyä tahdon ja heti paikalla, kun vielä olen jotakuinkin lihassa; pian lannun kokonaan, ja silloin ei enää ole voimaa kääntymiseen. Jos en ole unhottanut, mistä kirkon sisusta on tehty, niin olen minä pippuripapu, oluenpanijan hevonen. Kirkon sisusta — niin! Seura, huono seura, se on minut haaskannut.

BARDOLPH.

Sir John, te olette niin kärtyisiä; te ette voi kauan elää.

FALSTAFF. Niin, siinä se on. — Kuule, laula nyt minulle joku rivo laulu, että ilostun. Olin niin siveä taipumuksiltani kuin ylimyksen on tarvis; siveä tarpeeksi asti: kiroilin hiukkasen, noppasilla en ollut kuin seitsemästi viikossa, tyttölöissä en käynyt kuin kerran neljänneksessä — tuntia, maksoin velkani, jonka olin ottanut —kolmasti tai neljästi, elin siivosti ja pysyin määrättyissä rajoissa; ja nyt elän siivottomasti, niin ett'ei määrää eikä rajaa.

BARDOLPH. Niin, te olettekin niin lihava, sir John, että teidän on mahdoton pysyä rajoissa, kohtuullisissa rajoissa, sir John.

FALSTAFF. Paranna sinä ensin naamasi, niin minä parannan elämäni. Sinä olet meidän amiraalilivamme, sinulla on lyhty perässä, — ei, nokassa, aioin sanoa: sinä olet sen palavan lampun ritari.

BARDOLPH.

No niin, sir John, eihän tee naamani teille haittaa.

FALSTAFF. Ei, jumal'auta! Se tekee minulle samaa hyötyä kuin monelle muulle ruumiinkallo tai joku *memento mori*. En voi milloinkaan katsella naamaasi, ajattelematta helvetin tulta ja rikasta miestä, joka eli purppurassa; sillä siinä hän makaa pukimissaan ja palaa palamistaan. Jos olisit vähänkin siveyteen taipuva, niin vannoisin tuon sinun naamasi kautta ja valani kuuluisi näin: "kautta tuon tulen, joka on Jumalan enkeli". Mutta sinä olet kokonaan pilalla; ja totta tosiaan, jos ei tuota tulta olisi naamassasi, niin olisit perimmäisen pimeyden lapsi. Kun taannoin yöllä juoksit Gadshillia ylös hevoseni perässä, jos en silloin luullut sinua virvatuleksi tai aarniovalkeaksi, niin ei rahalla ole mitään virkaa. Oo! sinä olet yhtenäisen soihtukulku, ijankaikkinen ilotulitus. Minulta on säästynyt hyvinkin tuhat markkaa soihtuissa ja vahakynttilöissä, kun olen sinun kanssasi öisin kulkenut kapakkain väliä; mutta sen sektion hinnalla, jonka sinuun olen juottanut, olisin voinut hyvin ostaa kynttilöitä Europan kalliimmalta kynttiläkauppiaalta. Olen tuota sinun salamanderiasi pitänyt tulella kokonaista kaksineljättä vuotta; Jumala sen minulle palkitkoon!

BARDOLPH.

Tuli ja leimaus! Soisinpa, että naamani istuisi sinun vatsassasi.

FALSTAFF.

Varjelkoon Jumala! Silloin varmaan saisin sydämen polton. —

(Ravintolan emäntä tulee.)

No, rouva Kuopsujalka, oletteko saanut selvän, kuka on minun taskuni tyhjentänyt?

EMÄNTÄ. Mitä, sir John? Mitä aattelette, sir John? Luuletteko minun hyysäävän varkaita? Olen etsinyt, olen kysellyt, mieheni samaten, miehestä mieheen, pojasta poikaan, palvelijasta palvelijaan. Ei kymmenettäkään hiuskarvan osaa ole koskaan talossani kadonnut.

FALSTAFF. Valehtelette, emäntä! Bardolph on täällä tullut kynityksi ja kadottanut monta hiuskarvaa, ja minä voin vannoa sen, että taskuni on täällä puhtaaksi pantu. Te olette nainen, te!

EMÄNTÄ. Kuka? Minäkö? Enpä. Että julkeattekin! Tuli ja leimaus! Siksi ei vielä kukaan ole minua kutsunut omassa talossani.

FALSTAFF.

No, no, minä tunnen teidät vallan hyvin.

EMÄNTÄ. Ettepä, sir John; te ette tunne minua, sir John; minä tunnen teidät, sir John; olette minulle rahaa velkaa, sir John, ja nyt haette riitaa, että saisitte peijatuksi ne minulta. Ostin teille tusinan paitoja ruhonne verhoksi.

FALSTAFF. Piikkoa, viheliäistä piikkoa! Olen ne antanut pois leipurien eukoille, jotka niistä ovat tehneet seulariepuja.

EMÄNTÄ. Hollannin palttinaa, kahdeksan killinkiä kyynärä, niin totta kuin olen kunniallinen nainen. Sitä paitse, sir John, olette velkaa ruoasta ja juomasta ja käteisistä rahalainoista neljäkolmatta puntaa.

FALSTAFF.

Tuokin on siitä osansa saanut; maksakoon hän.

EMÄNTÄ.

Hänkö? Jesta, köyhä mies, jolla ei ole — ei mitään.

FALSTAFF. Mitä? Köyhäkö? Katsokaa hänen naamaansa! Ketä sanotte rikkaaksi? Lyöttäkää rahaksi hänen nenänsä, lyöttäkää rahaksi hänen poskensa! Minä en maksa äyriäkään. Aiotteko minua pidellä kuin nuorta nulikkaa? Enkö saa mukavuuttani hoitaa omassa majassani, ilman että taskuni pannaan puhtaaksi. Olen kadottanut isoisäni sinettisormuksen, se on neljäkymmenen markan arvoinen.

EMÄNTÄ. Herran kiewus! Olen kuullut prinssin sanovan monta monituista kertaa, että se sormus oli kuparia.

FALSTAFF. Mitä? Prinssi on peijooni, luikistelijä; olisipa hän tässä, niin suomisin häntä kuin koiraa, jos hän sen sanoisi.

(Prinssi Henrik ja Poins tulevat marssien sisään;
Falstaff menee prinssiä vastaan, joka soittaa
komentosauvaansa ikäänkuin huilua.)

FALSTAFF. Mitä nyt, poikaseni? Onko tuuli sillä ilmalla? Pitääkö meidän kaikkien marssia?

BARDOLPH.

Niin, parittain kuin Newgaten vangit.

EMÄNTÄ.

Armollinen herra, kuulkaa minua.

PRINSSI HENRIK. Mitä sanot, rouva Vilkas? Kuinka miehesi voi? Minä pidän hänestä, hän on kunnon mies.

EMÄNTÄ.

Armollinen herra, kuulkaa minua.

FALSTAFF.

Ei, anna hänen mennä ja kuule minua.

PRINSSI HENRIK.

Mitä tahdot, Hannu?

FALSTAFF. Tässä illalla nukahdin tuonne seinäverhon taakse, ja silloin pantiin taskuni puhtaiksi. Tästä talosta on tullut porttola; täällä pannaan puhtaiksi ihmisten taskut.

PRINSSI HENRIK.

Mitä olet kadottanut, Hannu?

FALSTAFF. Uskotko, Heikku? Kolme tai neljä velkaseteliä, joista kukin oli neljänkymmenen punnan arvoinen, ja lisäksi isoisäni sinettisormuksen.

PRINSSI HENRIK.

Joutava juttu; tuskin kahdeksan pennin asia.

EMÄNTÄ. Sitähän minäkin hänelle sanoin, armollinen herra, ja sanoin, että olin kuullut teidän armonne niin sanovan; ja kuulkaas, herra, hän puhuu sangen hävyttömiä teistä, rivosuinen kun on, ja sanoo, että hän tahtoo teitä suomia.

PRINSSI HENRIK.

Mitä? Eihän toki.

EMÄNTÄ. Ei ole kuntoa, rehellisyyttä eikä vaimoutta minussa, jos se ei ole totta.

FALSTAFF. Sinussa ei ole kuntoa enemmän kuin haudotussa luumussa,[18] eikä rehellisyyttä enemmän kuin ajetussa ketussa, ja mitä vaimouteen tulee, niin on Mariana neiti[19] kunniallinen vaimo sinuun verraten. Sinä senkin kapines!

EMÄNTÄ.

Häh? Mikä kapines? Mikä kapines?

FALSTAFF.

Mikäkö kapines? He, kapines, josta voi sanoa: kostjumala.

EMÄNTÄ. Minä en ole mikään kapines, josta voi sanoa kostjumala, tiedä se; minä olen kunniallisen miehen vaimo; ja huolimatta ritaruudestasi, olet sinä konna, jos sitä sanot.

FALSTAFF.

Ja huolimatta vaimoudestasi, olet sinä elukka, jos toista sanot.

EMÄNTÄ.

Häh? Mikä elukka? Sano, konna.

FALSTAFF.

Mikäkö elukka? He, saukko.

PRINSSI HENRIK.

Saukko, sir John? Miksi saukko?

FALSTAFF. Miksikö? Siksi, että hän ei ole kalaa eikä lihaa; eihän sitä oikein tiedä, mistä hän käy.

EMÄNTÄ. Sinä kohtuuton ihminen, kun semmoisia puhut; sinä ja joka mies sen tietää, mistä minä käyn, sinä lurjus.

PRINSSI HENRIK.

Oikeassa olet, emäntä; hän panettelee sinua sangen törkeästi.

EMÄNTÄ. Samaten teitäkin, armollinen herra; tässä taannoin sanoin, että olitte hänelle velkaa tuhat puntaa.

PRINSSI HENRIK.

Mitä, mies? Olenko minä sinulle velkaa tuhat puntaa?

FALSTAFF. Tuhatko puntaa, Heikku? Miljoonan! Ystävytyesi on miljoonan arvoinen, ja sinä olet minulle velkaa ystävytyesi.

EMÄNTÄ. Niin, armollinen herra, hän sanoin teitä peijooniksi ja sanoin, että tahtoisit teitä suomia.

FALSTAFF.

Sanoinko, Bardolph?

BARDOLPH.

Kyllä maar te niin sanoitte, sir John.

FALSTAFF.

Niin, jos hän sanoisi, että sormukseni on kuparia.

PRINSSI HENRIK.

Minä sanon, että se on kuparia; tohditko nyt pysyä sanassasi?

FALSTAFF. Tiedäthän, rakas Heikku, että tohdin, jos sinä olet vaan mies; mutta ettäs olet prinssi, niin pelkään sinua, niin kuin pelkään leijonan pennun kiljunaa.

PRINSSI HENRIK.

Miks et niinkuin leijonaa?

FALSTAFF.

Kuningasta itseään tulee pelätä niinkuin leijonaa. Luuletko, että pelkään sinua niin kuin pelkään isääsi? Jos sitä teen, niin suokoon Jumala, että vyöni katkeisi.

PRINSSI HENRIK. Kylläpä silloin mahasi retkottaisi polviesi tasalla. Mutta, lempo soikoon, ei ole kunnan, kunnian eikä rehellisyyden sijaa tuossa sinun ruhossasi; se on aivan täyteen sullottu suolia ja rönttyjä. Syytät kunnan vaimoa taskuvarkaudesta! Haa, sinä rietas, hävytön, turpea lurjus! Jos sinun taskussasi oli mitään muuta kuin kapakkalaskuja, porttolain osoitteita ja joku surkea, pennin arvoinen sokeririppunen kaulatorven voiteeksi, jos takanasi oli muuta kuin nämä vehkeet, niin olen minä konna. Ja kuitenkin sinä vehkeilet, etkä tahdo syytöksiäsi pitää takanasi. Etkö häpeä?

FALSTAFF. Kuulehan, Heikku: tiedäthän sinä, että Aatami lankesi viattomuuden tilassa; mitä sitten Hannu Falstaff raukka näinä turmeluksen aikoina? Näethän, että minussa on enemmän lihaa kuin muissa ihmisissä, ja sen vuoksi enemmän heikkouksiakin. — Tunnustat siis, että sinä taskuni tyhjensit?

PRINSSI HENRIK.

Siltä näyttää kaikista puheista.

FALSTAFF. Emäntä, annan sinulle anteeksi. Mene ja laita suurus valmiiksi, rakasta miestäsi, katso palvelijoitasi, pidä huolta vieraistasi; olen vastakin myöntäväinen kohtuullisiin vaatimuksiin; näethän, että olen leppynyt. — Häh, mitä? — Kas niin, mene nyt vaan. (Ravintolan emäntä menee.) — No, Heikku, mitä uutta hovista? Tuo rosvous, poikaseni, — miten on se korjattu?

PRINSSI HENRIK. Ah, sinä herttainen härkäpaisti, olenhan minä aina sinun hyvä enkelisi. — Rahat on maksettu takaisin.

FALSTAFF. Minä en pidä tuosta takaisin-maksamisesta; siitä on kaksinkertainen vaiva.

PRINSSI HENRIK.

Olen nyt hyvässä ystävytydessä isäni kanssa, ja voin tehdä mitä tahdon.

FALSTAFF. No, ryöstä sitten ensi työksesi rahavarasto, ennenkuin peset kätesi.

BARDOLPH.

Niin, tehkää se, armollinen herra.

PRINSSI HENRIK.

Sinulle, Hannu, olen hankkinut paikan jalkaväessä.

FALSTAFF. Parempi olisi ollut hevosväessä. Mistä nyt tapaisin miehen, joka osaisi oikein varastaa? Oo, sievän varkaan, kahdenkolmatta vuotiaan tai niillä paikoin! Olen niin hemmetin vähissä varoissa. No, Jumalalle kiitos noista kapinoitsijoista! He eivät tee pahaa muille kuin kunnan ihmisille. Minä kiitän heitä ja ylistän heitä.

PRINSSI HENRIK.

Bardolph!

BARDOLPH.

Mit', armollinen herra?

PRINSSI HENRIK.

Tämä kirje

Vie veljelleni, lord Lancasterille,
Tuo Westmorelandin kreiville. — Poin, joutuun!
Ratsaille! Peninkulmaa kolmekymment'
On päivällisiin meidän kuljettava. —
Sa, Hannu, Temple-hallissa mua kohtaa
Huomenna iltapuolla kello kaksi,
Sa siellä toimes tietää saat, ja siellä

Saat määräyksen ja rahaa varustuksiin.
Tulessa maa on, Percy nousee, heidän
Nyt kukistua täytyy taikka meidän.

(Prinssi, Pains ja Bardolph lähtevät.)

FALSTAFF.

Kaunista! Oivaa! — Suurust', eukko, hoi!
Tää krouvi jos ois rumpunani, oi!

(Menee.)

NELJÄS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Kapinallisten leiri lähellä Shrewsburyä.

(Percy, Worcester ja Douglas tulevat.)

PERCY.

Niin, uljas skottilainen! Jos ei totuus
Näin hienoon aikaan tuntuis imarteelta,
Niin Douglas sais sen kehuun, ettei ykskään
Tään ajan leimaamista satureista
Niin ole täysin käypä kautta maiden.
En taida, jumaliste, imarrella;
Lipoista kieltä vihaan; sen vaan sanon:
Sydämmessäni teill' on etusija.
Sanani uskokaa; mua koetelkaa.

DOUGLAS.

Niin, kunnian sa olet kuningas.
Maan pääll' ei mahtimiestä, jot' en minä
Nykisi parrasta.

PERCY.

Niin, oikein! Hyvä! —

(Sanansaattaja tulee, tuoden kirjettä.)
Mit' ompe sulla? — Voin vaan kiittää teitä.

SANANSAATTAJA.

Tää kirje isältänne.

PERCY.

Kirje hältä!

Miks ei hän tule itse?

SANANSAATTAJA.

Ei voi tulla:

On kovin sairas.

PERCY.

Hitto! Kuinka malttaa

Hän sairastaa näin meteliseen aikaan?
Ken hänen väkeään nyt komentaa?
Ja kenen johdolla se tänne marssii?

SANANSAATTAJA.

Sen tämä kirje tietää, enkä minä.

WORCESTER.

Vuoteenko omana hän makaa? Sano.

SANANSAATTAJA.

Jo neljä päivää ennen lähtöäni
Hän vuoteess' oli; ja kun matkaan lähdin,
Pahinta pelkäsivät parantajat.

WORCESTER.

Josp' ensin oisi parantunut aika,
Ennenkuin häneen tauti kyntens' iski!
Nyt terveytään tarvittais jos koskaan.

PERCY.

Nyt poteva! Nyt raukea! Tuo tauti
Myrkyttää elinveret toimiltamme:
Se tarttuu tänne, ihan leiriin saakka.
Hän sanoo, että sisällinen tauti, —
Ett' edusmiehen kautt' ei ystäviään
Niin pian voinut koota; että varoi
Noin suurta, vaarallista tointa jättää
Kenenkään toisen, sivullisen haltuun.
Kuitenkin meille antaa uljaan neuvon
Vähällä joukollamme päälle käydä
Ja koittaa, onko onni puolellamme.
Näin kirjoittaa hän: "nyt ei auta arkuus,
Kaikista hankkeistamme kuninkaalla
On varmat tiedot." Miltä tuntuu teistä?

WORCESTER.

Isänne tauti rampaus on meille.

PERCY.

Silvottu jäsen, kuolettava haava:
Ei kuitenkaan! Tuo poissaolo näyttää
Pahemmalta kuin onkaan. Oisko oikein
Näin yhden heiton varaan panna kaikki
Elot ja olot? Jättää moinen aarre
Epäilyttävän hetken sattumoihin?
Ei, se ei kelpaa; siinä alastuisi
Toivomme ydin ja sen sisin pohja,
Ja onnemme se oisi ääriin määrä,
Viimeinen loppu.

DOUGLAS.

Niinpä tosiaankin,
Kun meill' on vielä hyvää varrottavaa.
Tulevaisuuden toivon varalta
Nyt hurskaasti me voimme hurvitella;
Siin' ompi meillä lohdutuksen turva.

PERCY.

Yhdyntäkohta, koti, pakopaikka,
Jos perkele ja paha onni alkaa
Tekomme impeyttä karsastella.

WORCESTER.

Isänne täällä-olo tarpeen oisi.
Yrityksemme laatu ja sen karva
Hajaannusta ei siedä. Moni miettii, —
Kun syyt' ei tiedä, miksi poiss' on kreivi, —
Ett' äly, alamaisuus taikka työmme
Paheksiminen häntä pidättää.
Aatelkaa, miten moinen luulo voipi
Kapinan vauhkun virran ihan kääntää
Ja tehdä epäiltäväks asiamme.
Tiedätte, että meidän, hyökkäävien,
Pitääpi välttää tarkkaa tutkimista,
Tähystysreiät peittää, kaikki aukot,

Joist' urkkia vois meitä järjen silmä.
Isänne poissaolo nostaa peitteen
Ja tietämättömälle hirmun näyttää,
Jot' aavistaa ei voinut.

PERCY.

Tuoss' on liikaa;
Pikemmin hyödyks on tuo poissaolo.
Se antaa loiston, korkeamman arvon,
Ylemmän uskalluksen hankkeellemme,
Kuin jos hän oisi täällä: onhan selvää,
Jos hänen avuttansa valtiota
Järkyttää voimme, että avullansa
Sen nurin niskoin maahan kukistamme. —
Ei vielä hätää; terveet viel' on jänteet.

DOUGLAS.

Sydämen toivon mukaan. Skotlannissa
Ei tuota 'pelko' sanaa tunnetakaan.

(Sir Richard Vernon tulee.)

PERCY.

He, Vernon lanko! Terve, jumaliste!

VERNON.

Jumala suokoon, että sanomani
Sen ansaitsisi: Lord Westmoreland
On seitsentuhat-miehisenä tänne
Tulossa juur', Juhana prinssi myötä.

PERCY.

Ei haittaa: jatka!

VERNON.

Lisäks olen kuullut.
Ett' itse kuningaskin matkass' ompi
Ja tänne joutuun johtaa kulkuaan
Lujalla, valtavalla varustolla.

PERCY.

On hänkin tervetullut. Miss' on poika;
Tuo kevytjalka houkko, Walesin prinssi,
Ja hänen kumppaninsa, jotka mailman
Tönäävät syrjään aika kyytiä?

VERNON.

Aseissa kaikki, varusteissa kaikki,
Sulissa liehuissa niinkuin haukat,
Jotk' iskee tuulissäällä saaliiseensa,
Tai kotkat, jotka kylpeneet on äsken;
Kullassa välkkyvät kuin pyhäinkuvat;
Eloa täynnä niinkuin toukokuu,
Ja loistavat kuin keskikesän päivä;
Kuin vohlat vilkkaat ja kuin harjat hurjat.
Näin Henrik prinssin, rautalakki päässä,
Säärissä varut, uljas asu yllä;
Kuin siivekäs Mercurius hän maasta
Niin sievään heipahutti hevon selkään,
Kuin pilvist' oisi enkel' liihotellut
Ja, hurjaa Pegasusta hypitellen,
Lumonnut mailmaa ratsutaidollaan.

PERCY.

Vait! Vait! Tuo kiitos tuimemman tuo kuumeen
Kuin maaliskuinen aurinko. Vaan, tulkoot!
Tulevat juhlapuvussaankin teuraat;

Savuisen sodan tulisilmä impi
Saa heistä verisen ja kuuman uhrin.
Mars raudass' istuva on alttarillaan
Verissä korviin asti. Tulistun,
Kun kuulen, ett' on lähell' aimo saalis;
Mut viel' ei meidän. — Tänne ratsuni!
Se niinkuin ukonnuoli minut vieköön
Kohdastaan Walesin prinssin rintaa vastaan:
Henrikkiin Henrik, hepo hepoon ryntää,
Siks että toinen tuonen kenttää kyntää.
Jos ois Glendower täällä!

VERNON.

Lisää utta:

Ma Worcesterissa kuulin, ett'ei saa hän
Väkeään kokoon neljäntoista päivään.

DOUGLAS.

Se uutinen se kaikist' oli pahin.

WORCESTER.

Niin, totta vieköön, jäinen siin' on kaiku.

PERCY.

Kuninkaan voima onko kuinka suuri?

VERNON.

Se kolmekymmentä on tuhatta.

PERCY.

Olkoonpa vaikka neljäkymmentä.
Kun isäni ja Glendower on poissa,
On sodan onni meidän hartioissa.
Katselmus joutuun! Tuomio tuloss' on
Ilolla kaikki, kaikki kuolohon!

DOUGLAS.

Kuolosta vaiti! Minust' urakkaa
Ei vielä puoleen vuoteen surma saa.

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Valtamaantie Coventryn lähellä.

(Falstaff ja Bardolph tulevat)

FALSTAFF.

Bardolph, mene edettäpäin Coventryyn ja hanki minulle pullollinen
sektiä. Sotamiehemme marssivat sen kautta; meidän tulee olla
Sutton-Colfieldissa yötä.

BARDOLPH.

Antakaa rahaa, kapteeni.

FALSTAFF.

Pane sinä etukäteen.

BARDOLPH.

Pullollinen tekee enkelin.

FALSTAFF.

No, jos niin on, niin pidä se vaivanpalkkana; ja jos tekisi vaikka
kaksikymmentä, niin ota kaikki; minä vastaan leimasta. Käske, että
Peto luutnanttini yhtyy minuun kaupungin laidassa.

BARDOLPH.

Kyllä, kapteeni; hyvästi!

(Menee.)

FALSTAFF. Jos en näitä sotamiehiäni häpeä, niin olen likokala. Turkaisen väärin olen käyttänyt kuninkaan pestauskäskyä. Sadasta viidestäkymmenestä soturista olen kiepannut kolmesataa puntaa ja vähän päälle. En kiristä muita kuin varakasta väkeä, talollisten perillisiä; tiedustelen kihloissa olevia poikamiehiä, sellaisia, joita jo kahdesti on kuulutettu; tuollaisia uunin pankolla kököttäjiä, jotka yhtä mielellään kuuntelevat pirua kuin rumpua, ja jotka pelkäävät pyssyn pauketta pahemmin kuin satutettu peltopyy taikka haavoitettu villisorsa. Kiristin vaan tuollaisia lellipoikia, joilla ei ole sydän rinnassa suurempi kuin neulannuppi; nämä ovat ostaneet itsensä palveluksesta vapaiksi, ja nyt minun koko komentokuntani on pelkkiä vänrikkejä, korpraaleja, luutnantteja, jefreitterejä, raukkoja niin risaisia kuin Lazarus tapettimaalauksissa, joissa rikkaan miehen koirat nuolevat hänen haavojaan, miehiä, jotka eivät eläissään ole olleet sotureita, vaan pois ajettuja, vääriä palvelijoita, nuorempain veljien nuorempia poikia, karanneita viinureita ja leivättömiä tallirenkejä: levollisten aikain ja pitkällisen rauhan syöpäläisiä, kymmenen kertaa hävyttömämmin risaisia kuin vanha, paikattu sotalippu. Ja tuommoisilla nyt täytän niiden paikat, jotka ovat ostaneet itsensä vapaiksi, niin että luulisi minulla olevan sataviisikymmentä repaleista tuhlaajapoikaa, jotka hiljan ovat tulleet sikoja paimentamasta ja rapaa syömästä. Hullunkurinen veitikka tuli vastaani tiellä ja sanoi, että olin pannut puhtaaksi kaikki hirsipuut ja ottanut sotamieheksi niiden kuolleet raadot. Pahempia variksenpelkoja ei ole kuolevaisen silmä nähnyt. Niitä en marssita Coventryn kautta, se on viljainen vissi; ne roistot marssivatkin niin hajasäärin, kuin olisi heillä puntit jaloissa, ja useimmathan heistä sainkin vankiloista. Koko minun komppaniassani on vaan puolitoista paitaa: puolikas on tehty kahdesta yhteen kurotusta salvetista, jotka heitetään harteille kuin hihatton sota-airuen kaapu; ja paita, totta puhuen, on varastettu isännältäni St. Albansista tai Daventryn punanenäiseltä krouvarilta. Mutta vähät siitä; paitoja saavat he riittävästi joka aidalta.

(Prinssi Henrik ja Westmoreland tulevat.)

PRINSSI HENRIK.

No, mitä kuuluu, paksu Hannu? Mitä kuuluu, mallukka?

FALSTAFF. Kas, Heikkuko? Mitä sinulle kuuluu, sinä pilasäkki? Mitä hittoa sinä teet Warwickshiressä? — Hyvä loordi Westmoreland, pyydän nöyrimmästi anteeksi; luulin että teidän arvoisuutenne jo oli Shrewsburyssä.

WESTMORELAND. Niin kyllä, sir John, olisihan jo aika minun olla siellä, ja teidän myöskin; mutta minun sotajoukkoni on jo siellä. Kuningas odottaa meitä kaikkia, sen voin teille sanoa; meidän täytyy marssia läpi yön.

FALSTAFF. Joutavia! Minusta ei pelkoa; minä kyllä varani pidän kuin kissa kermaa varkaissa.

PRINSSI HENRIK. Niin todellakin, kermaa varkaissa; siksi sinusta onkin tullut tuollainen voimöhkäle. Mutta sanohan, Hannu, kenen väkeä nuo on, jotka tuolla perässä tulevat.

FALSTAFF.

Minun, Heikku, minun.

PRINSSI HENRIK.

Noin viheliäisiä kuotuksia en ole ikänäni nähnyt.

FALSTAFF. No, no! Hyviä kyllä keihään nokkaan; ruudin ruokaa, ruudin ruokaa! Ne täyttävät haudan siinä kuin paremmatkin: kuolevaisia ihmisiä, näetkös, kuolevaisia ihmisiä!

WESTMORELAND. Niin, mutta, sir John, minusta ne kuitenkin ovat tavattoman kurjia ja nälistyneitä, liaksi repaleisia.

FALSTAFF. Mitä kurjuuteen tulee, niin en, toden totta, tiedä, mistä he sen ovat saaneet; ja mitä taas nälistymiseen tulee, niin varmaankaan he eivät ole sitä minulta oppineet.

PRINSSI HENRIK. Ei, sen voin vannoa, jos et pidä kolmen sormen paksuista rasvakerrosta kylkiluilla nälistymisen merkinä. Mutta tee joutua sinä; Percy on jo sodassa.

FALSTAFF.

Mitä? Onko kuningas jo asettanut leirinsä?

WESTMORELAND.

On, sir John; pelkään että viivymme liaksi.

FALSTAFF.

Hyvä!

Pidoissa ensimmäinen, sodassa viimeinen

On keho sotamiesi ja norkko nälkäinen.

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Kapinallisten leiri Shrewsburyn lähellä.

(Percy, Worcester, Douglas ja Vernon tulevat.)

PERCY.

Tän' yönä tehdään hyökkäys.

WORCESTER.

Ei käy laatuun.

PERCY.

Etua hälle suotte näin.

WORCESTER.

En lainkaan.

PERCY.

Kuin? Häll' on tiedoss' apu.

WORCESTER.

Samoin meillä.

PERCY.

Mut hällä varma, meillä epävarma.

WORCESTER.

Sua neuvon, lanko: tänään älä hyökkää.

VERNON.

Niin, älkää, herra.

DOUGLAS.

Hyvin ette neuvo;

Pelosta puhutte ja penseydestä.

VERNON.

Pois herja, Douglas! Kautta henkeni, —

Ja hengelläni vakuuttaa sen tohdin, —

Kun todellinen kunnia mua kutsuu,

Niin kurjaan pelkoon yhtä vähän turvaan

Kuin te tai kukaan muukaan skottilainen.

Huomenna nähdään, kuka meistä taistoss'

On pelkuri.

DOUGLAS.

Ei, tänään.

VERNON.

Olkoon niin!

PERCY.

Niin, tänään, tänään!

VERNON.

Ei, se ei käy laatuun.

Kummeksin, että miehet, sodan johtoon

Noin kyvykkäät, ei huomaa, mitkä esteet

Vetävät taapäin hankettamme. Vielä

On Vernon langon ratsuväki poissa,

Ja Worcesterinkin saapui vasta tänään.

Nyt heilt' on into hervonnut ja voima,
Kovasta työsi' on mieli tylsä, veltto;
Nyt ratsu puolta puolestaan ei vastaa.

PERCY.

Useimmat vihollisenkin on ratsut
Matkasta väsyneet ja voivuksissa;
Leväanneet ovat meidän valiomme.

WORCESTER.

Kuninkaan voima suuremp' on kuin meidän.
Jumalan tähden, lanko, varro vielä.

(Torvet toittavat neuvotteluun.)

(Sir Walter Blunt tulee.)

BLUNT.

Tuon armollisen tarjon kuninkaalta,
Jos suvaitaan mua huomata ja kuulla.

PERCY.

Terve, sir Walter Blunt! Ja suokoon luoja,
Ett' yhtä mieltä oisitte kuin me!
Teill' ystäviä meissä on, ja näiden
Käy kateiks maineenne ja ansionne,
Kun ette ole meidän puolellamme,
Vaan vihamielisenä meitä vastaan.

BLUNT.

Varjelkoon luoja toisin olemasta,
Niin kauan kuin te, polkein oikeutta,
Olette Herran voideltua vastaan!
Mut asiaan! — Kuningas tahtoo tietää,
Mitk' ovat valituksenne ja miksi
Manaatte yhteisrauhan povest' esiin
Noin hurjaa vihaa, julmiin hirmutöihin
Yllyttäin vakaan kansan. Jos on koskaan
Kuningas unhottanut hyvät työnne,
Jotk' ovat, sen hän myöntää, monen monet,
Niin esiin valitukset vaan, ja oiti
Te saatte vaatehenne kasvun kanssa
Ja täyden anteeks'annon itsellenne
Ja niille, joita tähän viettelitte.

PERCY.

Kuningas hyvä on, ja tietävästi
Hän tietää, milloin lupaa, milloin jättää.
Isäni, setäni ja minä hänelle
Hankimme kruunun, jota nyt hän kantaa.
Kun arvost' oli paljas, köyhä, halpa,
Hylitty henkipatto, ja kun kotiin
Hän hiipi, kymmenkunta miestä myötä,
Niin rannall' isäni hänt' otti vastaan.
Jumalan nimeen kun hän vannoi, että
Vaan Lancasterin herttuana tuli
Perimään maitansa ja pyysi rauhaa
Herevin kyynelin ja kiihkokielin,
Niin hyvydestä, säälist' isä hänelle
Apua vannoi tuovansa ja toikin.
Kun näkivät nyt paroonit ja loordit
Northumberlandin häntä suosivan,
Päin paljain kumarrellen suuret, pienet
Kylissä, kaupungeissa tuli vastaan,
Solissa, silloill' odottelivat,
Tarjoillen lahjojaan ja palvelustaan
Ja paasheiks poikiaan; ja kintereissä

Kultaisin parvin häntä seurailivat.
Hän heti — suuruus itsens' oiti tuntee —
Ylemmä pyrki sitä valaa, jonka
Isälleni hän hyljättynä vannoi
Kaljuilla Ravensburgin rantamilla.
Ja nyt hän, Herra nähköön, parannella
Lakia tahtoo, muuttaa jonkun säännön,
Jok' yhteiskuntaa muka liiaks painaa,
Vääryyttä huutaa, itkevänkin näyttää
Maan sortoa; ja tuolla naamarilla,
Tuoll' oikeuden varjolla hän voitti
Sydämmet kaikkein, joita onkeen pyysi.
Ei siinä kyllin; vielä suosikitkin
Tapatti kaikki, jotka sijaisikseen
Kuningas oli pannut, lähteissänsä
Sotimaan Irlantiin.

BLUNT.

En tänne tullut
Ma tuota kuulemaan.

PERCY.

Siis asiaan!
Kuninkaan pian viralta hän pani
Ja kohtapäätä hengiltäkin otti;
Verotti samaan liittoon koko maan.
Ja, mikä pahempaa, March-lankons' antoi —
Jok' oikea on kuningas, jos kukin
Osansa saisi — vangiks jäädä Walesiin
Lunastamatta sinne nääntymään;
Ivalla mulle kauniit voitot maksoi;
Vakoillen koitti mua ansaan saada;
Setäni neuvostostaan karkoitti;
Isäni hovist' ajoi vihapäissään;
Valoja rikkoi, väkivaltaa käytti;
Pakotti vihdoin meitä, turvaksemme,
Kapinaliittoon sekä tutkaisemaan
Oikeuttaan kruunuun, joka meistä nähden
On liian laitton, kestääksensä kauan.

BLUNT.

Sen vastuunko siis kuninkaalle vien?

PERCY.

Ei, ei, sir Walter! Ensin neuvotellaan.
Kuninkaan tykö menkää, valmistamaan
Lähettiläille täysi turvalupa;
Setäni huomenaamun' ani varhain
Tuo hälle päätöksemme. Hyvästi!

BLUNT.

Ois suostuttava suosioon ja armoon.

PERCY.

Se ehkä tehdään.

BLUNT.

Jumala sen suokoon!

(Lähtevät.)

Neljäs kohtaus.

York. Huone arkkipiispan asunnossa.

(Yorkin arkkipiispa ja muuan ylimys tulevat.)

ARKKIPIISPA.

Sir Michael, joutukaa ja lennoss' aivan
Marskille toimittakaa tämä kirje,
Scroop langolleni tää, ja kaikki muut
Osoitteen mukaan. Jospa tietäisitte,
Kuink' ovat tärkeitä, niin rientäisitte.

YLIMYS.

Ma sisällyksen arvaan, herra piispa.

ARKKIPIISPA.

Niin, ehkä kyllä. Huomispäivänä
On kymmenien tuhansien onni,
Sir Michael, koitoksella Shrewsburyssä
Kuningas, nähkääs, — varmat mull' on tiedot —
Suurella, kiirein ko'otulla voimall'
On Henrik prinssin vastassa. Ma pelkään, —
Kun sairaana nyt on Northumberland,
Jonk' apuun etupäässä luotettiin,
Ja poissa Owen Glendowerkin, hänkin
Lukuhun otettava vahva jänne,
Jot' enteet pelottavat tulemasta, —
Ma pelkään Percyn voimaa liian heikoks
Yrittämähän heti vastustusta.

YLIMYS.

Ei vaaraa, herra piispa: Mortimer on
Ja Douglas siellä.

ARKKIPIISPA.

Ei, ei Mortimer.

YLIMYS.

Mut siellä on Mordake, Vernon, Henrik Percy,
Lord Worcester sekä koko sotajoukko
Yleviä ja kelpo satureita.

ARKKIPIISPA.

Niin kyllä on; mut kuningas on koonnut
Parahat voimat koko maasta; siellä
Juhana Lancaster on, Walesin prinssi,
Ylevä Westmoreland ja uljas Blunt
Ja monta näidenlaista kelpo miestä
Suur'arvoista ja miekkamitass' oivaa.

YLIMYS.

Ei vaaraa, herra; heillä on kelpo vastus.

ARKKIPIISPA.

Niin toivon myös; on pelko toki tarpeen;
Pahinta estääksemme täytyy rientää:
Jos voittoa ei Percy saa, niin aikoo
Kuningas käydä täällä terveisillä,
Ennenkuin voimansa hän hajoittaa;
Vihiä on hän saanut liitostamme,
Ja viisasta on olla varusteella.
Siis, joutuun! Muille ystäville vielä
Mun täytyy kirjoittaa. Hyvästi jääkää!

(Lähtevät.)

VIIDES NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Kuninkaan leiri Shrewsburyyn luona.

(Kuningas Henrik, prinssi Henrik, prinssi Juhana Lancaster,
sir Walter Blunt ja sir John Falstaff tulevat.)

KUNINGAS HENRIK.

Kuin verisenä tuolta metsän takaa
Pilkistää aurinko! Sen häiriöistä
On päivä kalvas.

PRINSSI HENRIK.

Eteläinen tuuli

Se torvena sen aikeet ilmi toittaa:
Kolea viuhu tuolla lehdikossa
Ennustaa myrskyä ja jylhää päivää.

KUNINGAS HENRIK.

Se sopii voitettujen mielialaan;
Ei voittajaa voi mikään kammottaa. —
(Torven toituksia. Worcester ja Vernon tulevat.)
No, Worcester. Mitä nyt? Ei ole hyvä,
Ett' yhdymme näin tavoin te ja minä.
Olette suosioni pettänyt;
Mun täytyy rauhan pehmyt puku heittää
Ja tyylyyn rautaan painaa vanhat raajat.
Ei ole hyvä, ei, ei ole hyvä.
Mit' aiotte! Oi, auki päästäkää
Tään julki julman sodan jäykkä solmu,
Vaeltain alamaisen määrärataa,
Miss' oli loisteenne niin luonnon kaunis,
Ja tyhjä ilmaraana älkää olko,
Pelotus, hirmun enne, joka tietää
Ajoille syntymättömille turmaa!

WORCESTER.

Mua kuulkaa, herra. Itseheni nähden
Ois mieluisinta mulle saada viettä
Levossa elämäni loppupäivät.
En ole minä — sen voin vakuuttaa —
Hakenut tätä eripuraa päivää.

KUNINGAS HENRIK.

Vai ette hakenut? No, kuinka sai se?

FALSTAFF. Kapina makasi hänen tiellään, ja hän löysi sen.

PRINSSI HENRIK.

Vaiti, makkara, vaiti!

WORCESTER.

Te suvaisitte armokatsantonne
Pois kääntää minusta ja huoneestamme;
Mut muistuttaa mun suokaa, että meistä
Te saitte ensi ystävät ja parhaat.
Richardin aikaan teidän tähden laitoin
Ma virkasauvani; yöt, päivät kuljin
Vastaanne, suutelemaan kättänne,
Kun arvossa ja maineess' ette ollut
Niin mahtava ja suosittu kuin minä.
Ma itse, veljeni ja tämän poika
Me toimme, pelkäämättä ajan vaaraa,
Kotihin teidät. Silloin vannoitte, —
Doncasterissa vannoitte sen valan, —
Ett' teillä vallan hankkeita ei ollut.
Vaan että Lancasterin herttuana

Vaaditte oikeuttanne Gauntin hoviin.
Apua vannoilimme. Mut ennen pitkää
Sadellen vyöryi teihin onnea,
Ja moinen herraustulva teissä paisui —
Apumme oli syynä, poissaolo
Myös kuninkaan, ja ajan löyhän sorto,
Ja kärsimänne näennäiset vaivat,
Ja vastatuulet, jotka kuningasta
Niin kauan Irlannissa pidättivät,
Ett' Englannissa luultiin hänen kuolleen —
Ja teille tämä myötyrien liuta
Soi hevin saavutetun tilaisuuden
Anastaa käsihinne ylivallan;
Te Doncasterin valat unhotitte,
Ja niin te meidän, vaalijainne, teitte
Kuin tyly, kiittämätön käenpoika
Varpuisen tekee: pesän valtasitte
Ja paisuitte niin hoidost', ettei teitä
Lähetä lempemmekään tohtinut,
Peläten ahmauttanne; silmistänne
Pois kerkein siivin meidät karkoittitte
Kokoomaan turvaksemme tämän joukon.
Nyt teitä vastustamme niillä keinoin,
Joit' itse itsellenne valmistitte
Loukkaavin käytöksin ja uhkakatsin
Ja rikkomalla lupaukset ja valat,
Jotk' ensi innossanne vannoitte.

KUNINGAS HENRIK.

Tuon sepititte kohta kohdalt' itse,
Toreilla, kirkoissa sit' ilmoitellen,
Kapinan pukimeen näin saadaksenne
Sirokkaan värin, joka silmää kuihkoo
Nureksijain ja tyytymättömäin,
Jotk' ällistellen kyynärpäätään raapii,
Kun jostain mylläkästä vihin saavat.
Kapinall' ain' on moiset vesivärit,
Mill' asiaansa kaunistaa, sill' aina
Loisparvi laiska varall' on, jok' isoo
Vaan tyhjää rymäkkää ja teurastusta.

PRINSSI HENRIK.

Tään riidan moni kalliisti saa maksaa,
Kun yhteen törmää meidän sotajoukot.
Nepaanne tietköön, että Walesin prinssi
Maailman kanssa kilvan Henrik Percyn
Kiitokseen yhtyy. Kautta toiveheni!
Jos lukuun nykyhankettaan en ota,
Luulenpa, ett'ei ylimystä toista
Niin reiman reipasta ja reippaan nuorta,
Niin uljast', urheaa ja omiansa
Tät' aikaa aimo töillä kaunistamaan.
Ma itse — häpeäkseni sen sanon —
Ritarisuudess' olen ollut laiska,
Ja siksi, kuulemma, mua hänkin luulee.
Mut, isäni ja kuninkaani kuullen,
Iloitsen siitä, ett' on hällä maine
Ja nimi suuri, ja nyt kanssaan tahdon,
Molemmin puolin säästääkseni verta,
Koitella miekkamitass' onnetarta.

KUNINGAS HENRIK.

Me henkes uskallamme, Walesin prinssi,
Vaikk' onkin tuhansittain arveluita
Sit' epäämässä. — Ei, ei, hyvä Worcester,

Kansaamme rakastamme, myöskin niitä,
Jotk' eksyin liittyneet on lankoonne,
Ja armomme jos tarjoo suostuvat,
Niin hän ja he ja te ja kaikki ovat
Mun ystäväni taas ja minä heidän.
Tää langollenne kertokaa, ja tuokaa
Minulle vastuu; vaan jos hän ei taivu,
Käsill' on rangaistus ja kelpo kuri,
Ne kyllä tekee tehtävänsä. Menkää!
Meit' älkää vaivatko nyt vastauksilla;
Tarjoomme armon, ottakaa se vastaan.

(Worcester ja Vernon lähtevät.)

PRINSSI HENRIK.

Sit' eivät tee, niin totta kuin ma elän!
Douglas ja Hotspur yhtyneinä käyvät
Vaikk' aseellista maailmaakin vastaan.

KUNINGAS HENRIK.

Nyt kaikki päällysmiehet toimihinsa!
Het' alkaa hyökkäys, kun vastuun saamme;
Ja puhdast' asiaamme Herra kaitkoon!

(Kuningas Henrik, Blunt ja prinssi Juhana menevät.)

FALSTAFF. Heikku, jos näet minun tappelussa maassa makaavan, niin asetu ylitseni hajareisin, näin ikään; sitä vaatii ystävyys.

PRINSSI HENRIK. Ei muu kuin jättiläinen voi sinulle semmoista ystävyyttä osoittaa. Lue rukouksesi, ja voi hyvin.

FALSTAFF.

Jospa nyt, Heikku, olisi makuu-aika ja kaikki hyvin.

PRINSSI HENRIK.

Niin, sinä olet Jumalalle velkaa kuoleman.

(Menee.)

FALSTAFF. Ei ole se vielä maksettavaksi langennut, eikä minun tee mieli sitä maksaa ennen määräpäivää. Mitä tarvitsee minun niin hätäillä, kun ei kukaan minua kiristä? Mutta olkoon! Kunnia se panee minuun hengen. Mutta mitä, jos se kunnia paneekin minut hengeltä kesken kaikkia? Kuinka silloin käy? Voiko kunnia panna jalan paikoilleen? Ei. Entä käden? Ei. Entä viedä haavasta säryn? Ei. Kunnia ei siis ymmärrä haavurin taitoa? Ei. Mitä on kunnia? Sana. Mitä on se sana kunnia? Ilmaa. Soma lasku! — Kellä sitä on? Sillä, joka viime keskiviikkona tuli vainaaksi. Voiko hän sitä tunnustella? Ei. Entä kuulla? Ei. Onko se siis tuntumaton? On, kuolleelle. Mutta eikö se elä elämässä? Ei. Miksi ei? Parjaus ei salli sitä. — Siis, minä en siitä huoli: kunnia on pelkkä kilpikuva haudalla; ja siihen päättyy minun katkismukseni.

(Menee.)

Toinen kohta.

Kapinallisten leiri.

(Worcester ja Vernon tulevat.)

WORCESTER.

Sir Richard, ei! Nepaani tietoon älköön
Kuninkaan rauhan tarjous koskaan tulko. —

VERNON.

Sen täytyy tulla.

WORCESTER.

Silloin hukass' ollaan.
Ei mahdollista, että kuninkaan

On rakkaus meitä kohtaan täyttä totta.
Meit' yhä varoo hän ja vaanii syitä
Rikoksen tämän joskus kostaaksensa.
Tuhansin silmin epäluulo väijyy,
Kapinaa karsaillaan kuin kettua,
Joss' aina joku suvun luihuus piilee,
Vaikk' oisi kuinka ruokittu ja kesy.
Iloiset oltakoon tai murheelliset,
Niin aina katsettamme vääristellään.
Elämme niinkuin nauta navetassa:
Jot' ihokkaampi, sitä teurahampi.
Nepaani hairat pian unhottuvat,
Hänellä nuoruus, näet, ja kuuma veri
On puoltonaan ja liikanimensäkin
Tuo "Hotspur, tuittupää ja tuulihullu".
Tuon synnit kaikki pannaan meidän syyksi,
Minun ja isän: me hänt' eksytimme,
Ja turmelus kun meist' on häneen tullut,
Me, kaiken alku, saamme kaikki maksaa.
Siis, lanko hyvä, Henrikin ei tietoon
Kuninkaan tarjo mitenkään saa tulla.

VERNON.

Mieltänne myöten tehkää, minä myönnyn.
Nepaanne tuossa tulee.

(Percy ja Douglas tulevat, saatossaan sotaherroja ja satureita.)

PERCY.

Setäni palannutko! — Päästäkää
Lord Westmoreland. — No, setä, mitä uutta?

WORCESTER.

Kuningas taisteluun teit' oiti vaatii.

DOUGLAS.

Westmoreland vieköön hälle vastahaaston.

PERCY.

Lord Douglas, menkää, sanokaa se hälle.

DOUGLAS.

Sen totta teen ja sydäimestä aivan.

(Menee.)

WORCESTER.

Kuninkaass' armon kaunaakaan ei löydy.

PERCY.

Rukoilitteko? Varjelkohon luoja!

WORCESTER.

Ma sävyisästi meidän valitukset
Ja hänen valarikkons' esitin;
Peitellen näitä, valallaan hän kielsi
Valansa rikkoneensa. Kutsuu meitä
Kapinannostajiksi, pettureiksi,
Ja uhkaa meille asevoimin kostaa.

(Douglas palajaa.)

DOUGLAS.

Aseisiin, miehet, joutuun! Kelpo haaston
Kuninkaan suuhun singahutin suoraan;
Westmoreland, panttivanki, vei sen esiin.
Hän taatustikin oiti meihin hyökkää.

WORCESTER.

Kuninkaan eteen Walesin prinssi astui
Ja haastoi sinut, lanko, miekkasille.

PERCY.

Oi, jospa kiista vaan ois meidän kahden
Ja muut ei tänään huohottais kuin minä
Ja Henrik Monmouth! Miltä kuului haasto?
Sanoppa, sano, halveksivalt' ehkä?

WORCESTER.

Ei, totta Jumal'! Eläissäni koskaan
Niin kainoa en haastett' ole kuullut;
On niinkuin veli kutsuis veljeänsä
Jalohon taisteluun ja keihäsleikkiin.
Hän sulle miehen parhaat kehut antoi,
Mainettas kiitti ruhtinaisin kielin,
Kuin aikakirja ansiosi kertoi,
Asettain sinut kiitoksensa yli,
Jot' arvoos nähden piti arvotonna;
Ja — mikä vielä ruhtinaallisempaa —
Häpeän punall' itsestänsä kertoi,
Niin somast' omaa laiskuuttansa laittain,
Kuin oisi hällä kahtamoinen henki,
Samassa oppijan ja opettajan.
Hän siihen herkesi. Mut mailma tietköön:
Jos tämän päivän vainot vaan hän kestää,
Niin Englannill' on tiedoss' ylväin toivo,
Vaikk' irstaudesta väärin tunnettuna.

PERCY.

Varonpa, ett' on hänen hulluutensa
Sun hurmannut. En ole koskaan kuullut
Noin hurjast' irstailevan minkään prinssin.
Mut olkoon, miten tahtoo, — ennen iltaa
Sotilassyliini ma hänet painan,
Niin että halaukseeni hän raukee.
Aseisiin joutuun! Soturit ja veikot,
Paremmiin itse tietkää tehtävänne,
Kuin mitä minä, kielen lahjaa vailla,
Voin puhumalla verta tulistuttaa.

(Sanansaattaja tulee.)

SANANSAATTAJA.

Täss', armollinen herra, teille kirje.

PERCY.

En sitä nyt voi lukea. —
Niin, loordit, lyhyt elämän on aika;
Kävisi pitkäks sitä käyttää turhaan,
Vaikk' kelluisi se kellonviisarilla
Ja taukoisi, kun tunti tulee täysi.
Jos elämme, niin jalkojemme alle
Kuninkaat survomme; jos kuolemme —
No, kaunis kuolla ruhtinasten kanssa!
Ja tunto sanoo, ett' on miekka hyvä,
Jos hyvään asiaan vaan sitä käytät.

(Toinen sanansaattaja tulee.)

SANANSAATTAJA.

Kuningas lentäin tulee; varull' olkaa.

PERCY.

Hänelle kiitos, kun mun keskeytti;
Ei mulle sovi puheet. Sen vaan sanon:

Parastaan tehkoot kaikki. Tässä vedän
Ma miekan, jonka terän aion kistaa
Paraaseen vereen, mitä tielleni
Tään hirmupäivän karkelossa sattuu.
No, Esperance, ja Percy! — Matkaan mars! —
Kaikk' ylväät sodan soittimet nyt soimaan!
Soidessa soiton syleilkäämme kaikin.
Vetoa taivas maata vastaan! — tämä
Monelle viimeinen on sylipaini.

(Torvet soivat, he syleilevät toisiaan ja poistuvat.)

Kolmas kohtaus.

Tasanko Shrewsburyn luona.

(Hyökkäyksiä ja miekan mittelöjä. Sotahuutoja.
Douglas ja Blunt tulevat vastakkaisilta tahoilta.)

BLUNT.

Ken olet sinä, joka taistelussa
Mua väijyt noin? Mit' etsit kunniaa
Mun päästäni?

DOUGLAS.

Min' olen Douglas, tiedä,
Ja siksi näin sua taistelussa väijyn,
Kun sanoivat, ett' olet kuningas.

BLUNT.

Totuuden sanoivat.

DOUGLAS.

Lord Stafford tänään
Sun näköisyytes kalliisti sai maksaa;
Sun sijassasi, Henrik kuningas,
Tää miekka hänet kaasi; sun myös kaataa,
Jos vangiksi et antau.

BLUNT.

Mulle vierast'
On antaaminen, uljas skottilainen.
Kuninkaan tässä näet, jok' aikoo kostaa
Staffordin surman.

(Taistelevat; Blunt kaatuu.)

(Percy tulee.)

PERCY.

Douglas, näin jos oisit
Sa Holmedoniss' otellut, niin minä
En voittanut ois yhtään skottilaista.

DOUGLAS.

Triumfi! Voitto! Tuossa hengetönnä
Kuningas makaa.

PERCY.

Missä?

DOUGLAS.

Tuossa.

PERCY.

Tuoko?

Ei, Douglas, ei, nuo kasvot minä tunnen:
Soturi-uljas nimensä on Blunt,

Häll' asu sama on kuin kuninkaalla.

DOUGLAS.

Sun sielus narrin on, jos minne joutuu;
Sa laina-arvos liian kalliist' ostit.
Miks sanoitkaan, ett' olit kuningas?

PERCY.

Kuninkaan nutullista tääll' on monta.

DOUGLAS.

No, kautta miekkani! Ne tapan kaikki,
Kuninkaan nutut, koko vaattehiston
Ma surmaan pala palalta, siks kunnes
Kuninkaan itsen löydän.

PERCY.

Lyö ja iske!

Väkemme tänään hyvin pitää puoltaan.

(Menevät.)

(Sotahuutoja. Falstaff tulee.)

FALSTAFF. Lontoossa oli laskut vaan leikinlaskua, mutta täällä se on toinen leikki; täällä sitä lasketaan suoraan kalloon. — Vait! Kuka olet sinä? Sir Walter Blunt. — Siinä se on sinun kunniasi; se ei ole mitään turhuutta muka! — Olen niin kuuma kuin sulatettu lyijy, ja yhtä raskas myöskin. Jumala varjelkoon minua lyijystä! On sitä tarpeeksi kantamusta omissa sisuskaluissani. — Olen vienyt ryysyväkeni sinne, missä siltä on selkänahka suolattu: sadasta viidestäkymmenestä ei ole muuta enää elossa kuin kolme, ja nekään eivät kelpaa muuhun kuin ikänsä kerjäämään kaupunginportilla. Mutta kuka se tuossa tulee?

(Prinssi Henrik tulee.)

PRINSSI HENRIK.

Miks seisot täällä jouten? Miekkas tänne!
Mont' ylimystä kylmänä jo ryytyy
Vihollisratsun korskan jaloissa;
Ne viel' on kostamatta. Miekkas anna.

FALSTAFF.

Mutta, Heikku hyvä, annahan minun hiukan hengähtää. Turkkilainen Gregorius[20] ei ole koskaan tehnyt sellaisia urotöitä kuin minä tänäpäivänä. Percylle olen osansa mitannut; hän on hyvässä turvassa.

PRINSSI HENRIK.

Niin on, ja elää sinut surmatakseen.
Mut, ole hyvä, anna miekkas mulle.

FALSTAFF. En, jumaliste, Heikku! Jos Percy elää, niin miekkaani et saa; mutta ota pistoolini, jos haluttaa.

PRINSSI HENRIK.

Tuo tänne! Mitä? Kotelossa vielä?

FALSTAFF.

Niin, Heikku; se on kuuma, se on kuuma; siinä sitä on kirpeää poikaa.

(Prinssi vetää kotelosta esiin sektipullon.)

PRINSSI HENRIK.

Nyt onko kujeitten ja leikin aika?

(Paiskaa pullon Falstaffin eteen ja poistuu.)

FALSTAFF. Hyvä; jos Percy vielä elää, niin kyllä minä hänet pärssään. Jos hän tulee minun tielleni, no niin; jos hän ei tule, ja minä tulen ehdon tahdon hänen tielleen, niin tehkoon minusta vatkulia. Minua ei miellytä tuollainen irvikunnia kuin tuo sir Walterin tuossa. Henki, se on jotakin! Jos sen täältä pelastan, niin hyvä; jos en niin tulee kunnia kutsumatta, ja siinä kaikki.

(Menee.)

Neljäs kohtaus.

Toinen kohta tappelutannerta.

(Sotahuutoja. Hyökkäyksiä. Kuningas Henrik, prinssi Henrik, prinssi Juhana ja Westmoreland tulevat.)

KUNINGAS HENRIK.

Veresi liikaa vuotaa, Henrik; poistu,
Ma pyydän. — Mukaan, Juhana Lancaster.

PRINSSI JUHANA.

En, kunnes minustakin veri vuotaa,

PRINSSI HENRIK.

Pois, majesteetti, joutuun taisteluun!
Viipynne tyrmistyttää ystävänne.

KUNINGAS HENRIK.

Niin tehdä aionkin. Lord Westmoreland,
Talukaa prinssi telttiin.

WESTMORELAND.

Tulkaa, prinssi,
Ma talun teitä.

PRINSSI HENRIK.

Mua talutteko?

En kaipaa apuanne. Jumal'auta,
Noin turhan naarmun tähden Walesin prinssi
Ei moista jätä sotakenttää, missä
Maan aatelia veriin poljetaan
Ja kapinoivat tappotöistään riemuu.

PRINSSI JUHANA.

Lepäämme liiaksi. — Westmoreland, tulkaa,
Velvoitus kutsuu; tulkaa, Herran tähden!

(Prinssi Juhana ja Westmoreland menevät.)

PRINSSI HENRIK.

Juhana, minut petit, jumal'auta;
En sinuss' aavistanut moista mieltä.
Sua ennen veljenäni rakastin,
Nyt sua niinkuin sieluani hellin.

KUNINGAS HENRIK.

Näin, kuinka päältään hän lord Percyn torjui,
Ja taistel' uljaammin, kuin mitä luulis
Noin hennon sotilaan.

PRINSSI HENRIK.

Tuo poika innon
Loi meihin kaikkiin.

(Menee.)

(Miekankalsketta. Douglas tulee.)

DOUGLAS.

Taaskin kuningas!

Kuin lohikäärmeen päitä niitä kasvaa.
Min' olen Douglas, kaikkein niiden kauhu,
Joill' on nuo värit yllään. — Ken sa olet,
Kuninkaan haamun tavoittelija?

KUNINGAS HENRIK.

Kuningas itse, jonka mieltä kalvaa,
Kun hänen varjojaan niin monta löysit,
Mut hänt' et itseään. Kaks mull' on poikaa,
He Percyä ja sua etsivät;
Mut kun nyt onneksi mun kohtasit,
Niin koitellaanpa miestä. Pidä puoltas!

DOUGLAS.

Varonpa, ett' oot sinäkin vaan haamu,
Vaan kuninkaanpa, maarin, sull' on käytös,
Mut ole, kuka olet, — minun olet;
Ma näin sun voitan.

(Taistelevat. Kuningas on vaarassa; prinssi Henrik palajaa.)

PRINSSI HENRIK.

Kehno skottilainen,
Pää pystyyn nyt, et sitä enään koskaan
Täst'edes nosta! Staffordin ja Bluntin
Ja Shirleyyn henget tässä kädessä asuu.
Se Walesin prinssi on, jok' uhkaa sua;
Hän minkä lupaa, sen hän aina pitää. —

(Taistelevat. Douglas pakenee.)

Huoletta, majesteetti! Kuinka voitte?
Apua Nicholas Gawsey pyytää, samoin
Myös Clifton; apuun riennän Cliftonille.

KUNINGAS HENRIK.

Seis, hengähdähän hetki!
Takaisin menetetyin mainees ostit
Ja näytit, että henkeäni hellit,
Kun moisen jalon avun mulle soit.

PRINSSI HENRIK.

Oi, kuinka nuo mua loukkaavat, jotk' aina
Vaan hokevat, ett' etsin kuolemaanne!
Jos oisi totta tää, niin miks en suonut
Tuon korskan Douglaan äsken teitä voittaa?
Hän teist' ois tehnyt lopun yhtä joutuun
Kuin kaikki myrkyt maailman, ja lisäksi
Poikanne pelastanut petoksesta.

KUNINGAS HENRIK.

Cliftonin apuun sinä, Gawseyyn minä!

(Menee.)

(Percy tulee.)

PERCY.

Sin' olet Henrik Monmouth, jos en pety.

PRINSSI HENRIK.

Niin puhut, kuin jos kieltäisin sen nimen.

PERCY.

Min' olen Henrik Percy.

PRINSSI HENRIK.

Näen siis uljaan
Sen nimellisen kapinoitsijan.
Min' olen Walesin prinssi; sinä, Percy,
Mun kanssa' enää kunniaa et ja'a:
Kaks tähteä ei yhtä rataa kulje,
Yks Englanti ei kärsi kahta valtaa,
Ei Henrik Percyn sekä Walesin prinssin.

PERCY.

Ei, Henrik, ei; nyt toisen meistä tullut
On kuolinhetki. Suokoon luoja, että
Sun sotamainees ois niin suur' kuin minun!

PRINSSI HENRIK.

Ennenkuin erotaan, se suuremp' on;
Ja kaikki maineen kukat kypäristäs
Ma riistän oman pääni seppeleeksi.

PERCY.

En pöyhkeyttä enää kestää jaksa.

(Taistelevat.)

(Falstaff tulee.)

FALSTAFF. Niin oikein, Heikku! Töydä päälle, Heikku! — Ei ole tämä lasten leikkiä, uskokaa pois.

(Douglas palajaa, taistelee Falstaffin kanssa, joka
kaatuu maahan, niinkuin olisi kuollut. Douglas poistuu.
Percy haavoittuu ja kaatuu.)

PERCY.

Oi, Henrik, multa nuoruuteni ryöstit!
Ei heikon hengen hukka niin mua karmi,
Kuin että multa maineen loiston voitit;
Se leikkaa aatostani kipeämmin
Kuin miekka lihaani. — Mut aatoshan
On elon orja, elo ajan narri,
Ja aika, joka mailman menot ohjaa,
On loppuvaa. Oh, ennustaa ma voisin,
Mut multa kalman kylmä multakoura
Suun tukkii. — Percy, tomua sa olet
Ja ruokaa —

PRINSSI HENRIK.

Madoille, niin, uljas Percy!

Hyvästi suuri sydän! — Kunnianhimo,
Kudelman löyhää on, se paljon kurttuu.
Kun tuossa ruumihissa oli henki,
Kuningaskunta oli sille ahdas;
Nyt sille riittää kaksi askelmittaa
Halvinta maata. Maassa, missä makaat
Nyt elotonna, toist' ei elä moista.
Jos kunnioituksille oisit herkkä,
Näin hellää intoa en osoittaisi. —
Revityt kasvot vyölläni nyt peitän,
Ja sinun puolestasi itseäni
Täst' ystävyiden työstä itse kiitän.
Hyvästi! Mainees taivaaseen vie myötäs,
Häpeä vaipukoon sun kanssas hautaan
Ja jääköön patsaaseesi uurtamatta! —
(Huomaa Falstaffin maassa makaavan.)

Haa! Vanha tuttu! Kaikki lihas eikö
Pidättää hengen hituistakaan voinut?
Hyvästi, Hannu parka! Parempi,
Jos paremman ma menettänyt oisin.
Oh, katkerasti sua kaipaisin,
Jos turhaa hyörinää nyt suosisin.
Sai surma tänään ylvää riistaa monta,
Mut ei noin lihavaa ja verratonta. —
Pian laitan peijaiskinkerin, mut siksi
Jää tähän Percyn kuolinkumppaniksi.

(Menee.)

FALSTAFF (hitaasti nousten). Kinkerinkö? Jos tänään minut kinkeriin laitat, niin lupaan, että

huomenna saat minut suolata, vieläpä syödäkin minut. Saakeli soikoon, hyväänpä aikaan otin tämän hahmon, muuten tuo tuittupää Skotlannin pukari olisi minut pukannut vaivaiseksi. Hahmonko? Valetta! Minä en ole mikään hahmo. Kuollut se on hahmo; sillä on vaan ihmisen hahmo, mutta ei ihmisen henkeä. Mutta jos otat kuoleman hahmon ja sillä pelastat henkesi, niin et ole silloin mikään hahmo, vaan tosi elämän oikea ja täydellinen kuva. Urhoollisuuden parempi puoli on varovaisuus, ja sillä paremmalla puolella minä olen pelastanut henkeni. Pelkäänpä, piru olkoon, tuota ruutipesää tuossa, tuota Percyä, vaikka onkin hän kuollut! Entä jos hänkin on ottanut hahmon ja nousee ylös! Pelkäänpä tosiaankin, että siinä se vasta hahmo olisi. Sen vuoksi varoksi teen hänet vaarattomaksi, vannonpa vielä, että tapoin hänet. Miksi ei hän voisi nousta kuolleista yhtä hyvin kuin minäkin? Mikään muu ei voi minua paljastaa kuin silmät, ja tässähän ei näe minua kukaan. Kas noin, poikaseni, (pistää häntä reiteen) varoksi vielä haava reiteesi; tule nyt mukaan.

(Ottaa Percyn selkäänsä.)

(Prinssi Henrik palajaa prinssi Juhanan kanssa.)

PRINSSI HENRIK.

Niin, veli, neitseellisen miekkas olet
Vihinnyt miehuudella.

PRINSSI JUHANA.

Vait! Ken tuossa?

Tuon paksun miehen kuolleeksihan sanoit.

PRINSSI HENRIK.

Niin teinkin: kuolleena ma hänet näin
Ja verissään ja hengetönnä maassa. —
Oletko hengissä? Vai aaveilusko
Näköimme häikäiseepi? Pyydän: puhu!
Ei usko silmä korvan kuulematta.
Et ole, mikä näytät olevan.

FALSTAFF. En, se on totinen tosi; en ole mikään kaksoisihminen; mutta jos en ole Hannu Falstaff, niin olen Hannu Hölmönen. Tuossa on Percy; jos isäsi tahtoo minulle jotakin kunniaa osoittaa, niin hyvä on; jos ei, niin tappakoon itse seuraavan Percyn. Tuumaan tästä tulla joko kreiviksi tai herttuaksi, uskokaa pois.

PRINSSI HENRIK. Mitä? Itsehän minä Percyn tapoin ja näin sinut kuolleena.

FALSTAFF. Vai niin? Todellakin? — Herra Jumala, kuinka tämä maailma on valheellinen! — Tosin kyllä minä makasin maassa ja hengetönnä; ja samaten hän; mutta samassa tuokiassa me nousimme molemmat ja tappelimme hyvin tunnin ajan Shrewsburyyn kellon mukaan. Jos minua uskotaan, niin hyvä on; jos ei, niin tulkoon synti niiden päähän, joiden tulisi palkita urhoollisuus. Surma minut vieköön, jos en lyönyt häneen tuota haavaa reiteen; jos se mies eläisi ja sen kieltäisi, niin saisi hän, jumal'auta, kappaleen miekkaani kurkkuunsa.

PRINSSI JUHANA.

Noin kummaa tarinaa en koskaan kuullut.

PRINSSI HENRIK.

Noin kummaa miestä et lie nähnyt, veikko. —
Mars vaan, ja kuormas ylpeänä kannan!
Jos valhe sua auttaa, kyllä minä
Sanoilla sitä silaan kauniimmilla. —
(Paluuretkelle soitetaan.)
Paluulle soitetaan; on päivä meidän.
Nyt, veli, kukkulalle katsomaan,
Ken ystävist' on elossa, ken kuollut.

(Prinssi Henrik ja prinssi Juhana menevät.)

FALSTAFF. Nyt käyn, niinkuin sanotaan, palkoilleni. Jumala sitä palkitkoon, joka minut palkitsee! Jos tästä suurenen, niin tahdon pienetä; puran vatsani, jätän sektin ja elän siivosti, niinkuin aatelismiehen tulee.

(Menee kantaen ruumista.)

Viides kohtaus.

Toinen kohta samaa tappelutannerta.

(Torvet soivat. Kuningas Henrik, prinssi Henrik, prinssi Juhana, Westmoreland ja muita tulee, heidän jäljissään Worcester ja Vernon vankeina.)

KUNINGAS HENRIK.

Näin aina kapina saa palkkansa. —
Kavala Worcester armon, anteeks'annon
Ja ystävyiden teille tarjosimme;
Ja tämän tarjon väännellä sa tohdit,
Nepaasi luottamusta väärin käyttäin.
Kolm' ylimystä meidän puolla kaatui,
Yks ylvä kreivi, monta muuta lisää,
Jotk' eläisivät tällä hetkelläkin,
Jos tosi kristittynä tosi tiedot
Olisit kumpaiseenkin leiriin vienyt.

WORCESTER.

Tekooni pakotti mua oma turva,
Ja nurkumatta kohtalooni taivun,
Kosk' en sen iskua voi millään välttää.

KUNINGAS HENRIK.

Pois hirteen Worcester viekää, Vernon myös!
Muut syypäät odotelkoot rangaistustaan. —
(Worcester ja Vernon poistuvat vartijain saattamina.)
No, kuinka tappotanterella käy?

PRINSSI HENRIK.

Lord Douglas, urho Skotlannin, kun näki
Ett' oli sotaonni hälle nurja
Ja Percy surmattu ja väki kaikki
Karussa jalan, johti pakoon loput,
Mut jyrkän teeltä suistui, loukkaantui
Ja vangiksemme joutui. Teltissäni
Nyt Douglas on. Ma pyydän: jättäkää
Valtaani hänet.

KUNINGAS HENRIK.

Mielelläni aivan.

PRINSSI HENRIK.

Juhana veli, Lancasterin prinssi,
Tään kunniakkaan toimen sulle annan:
Käy kreivi Douglaan luo ja päästä hänet
Vapaaksi, valloillensa lunnahitta.
Tuo hänen miehuutensa, jota tänään
Sai kypärimme tuta, meille neuvoi,
Kuink' urotöitä tulee kunnioittaa
Ihanpa vastustajan ryntähillä.

PRINSSI JUHANA.

Suvaitset suurta armotyötä näyttää,
Ja heti tahdon minä käskys täyttää.

KUNINGAS HENRIK.

Nyt muut' ei siis, kuin jaamme sotajoukot. —
Sa, Juhana, ja te, lord Westmoreland,
Menette Yorkiin mitä pikaisimmin:
Northumberland ja piispa Scroop ne siellä
Innolla varustavat, kuten kuulin.
Minä ja Henrik prinssi Walesiin käymme
Glendoweriin ja Marchin kreiviin kiinni
Kapina tässä maassa raukeaa,
Jos vielä kerran moisen iskun saa;

Kun alku näin on kaunis, jatkakaamme,
Siks että kaikista me voiton saamme!

(Menevät.)

SELITYKSIÄ:

[1] *Eikö puhlunnahkainen nuttu* j.n.e. Puhlunnahkaisia nuttuja käyttivät oikeudenpalvelijat, joiden käsiin prinssi arvelee Falstaffin kapakkaveloistaan joutuvan.

[2] *Pyhän Miikkulan veljeskunta*. P. Miikkula oli varkaitten suojelushaltija.

[3] *Troialaisia*. Lievempi nimitys konnille ja varkaille.

[4] *Homo on yhteinen nimi* j.n.e. Sitaatti vanhasta kieliopista.

[5] *Percy tulee, lukien kirjettä*. Kirje oli lord George Dunbarilta Skotlannista.

[6] *O, Esperance!* Percyn suvun mielilause.

[7] *Puolikuu*. Yksityisillä ravintolahuoneilla oli Sh:n aikana tämäntapaiset nimet. Samanlainen on alempana samalla sivulla mainittu Granaattiomena.

[8] Etköhän tahtois j.n.e. Prinssi kuvaa tässä viinurin isäntää.

[9] *Pohjolan tulikannus*. Percyn liikanimi, Hotspur, on suomeksi: tulikannus.

[10] *Tässä viinissä on kalkkia*. Viiniin pantiin kalkkia, että se säilyisi paremmin.

[11] *Voisin laulaa virsiä*. Herttua Alban aikana Alankomaista Englantiin paenneet calvinilaiset olivat suureksi osaksi kankureita ja kiivaiksi virsienlaulajiksi tunnettuja.

[12] *Kuningas Cambyseen tapaan*. Viittaa senaikuisen pöyhkeäkieliseen näytelmään, jota myöskin seuraavat Falstaffin lausumat säkeet matkivat.

[13] *Piiloon seinäverhon taa*. Seinäverhot olivat irtonaisia niin että niiden taakse voi piiloutua.

[14] *Kielellään ain' on myyrät* j.n.e. Glendowerin kapinaan lienee ollut syynä vanha ennustus, että Jumalan kirooma myyrä (kuningas Henrik) oli saapa surmansa lohikäärmeen (Mortimerin), leijonan (Glendowerin) ja suden (Percyn) kautta.

[15] *Vanno oikein paksu vala*. Vannominen kuului sopivaan käytöstapaan. Kuningatar Elisabeth lienee tässä ollut hyvänä esikuvana.

[16] *Siten tulet suorinta tietä räätäliksi*. Räätälinammattia pidettiin soitannollisena.

[17] *Mortimer Skotlannista*. Toinen henkilö kuin Glendowerin vävy. Tarkoittaa lord Marchia Skotlannista, ylempänä mainittua George Dunbaria, joka oli kuninkaan ystäviä.

[18] *Ei ole kuntoa enemmän kuin haudotussa luumussa*. Haudottuja luumuja pidettiin terveyshoidollisista syistä ilmaiseksi tarjona huonomaineisissa paikoissa. Niiden vaikutus lienee ollut sangen epävarma.

[19] *Mariana neiti*. Naiseksi puettu mieshenkilö, joka kevätjuhlissa esiintyi Robin Hoodin lemmittynä.

[20] *Turkkilainen Gregorius*. Falstaff hyvänä protestanttina yhdistää turkkilaisen ja paavin (Gregorius VII:n) yhdeksi henkilöksi.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUNINGAS HENRIK NELJÄS I ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in

the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the

requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR

INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.